

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра
Довженка**

Кафедра теорії і методики дошкільної освіти

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДО-
ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАН-
НЯ**

Виконавець:

Тищенко Вікторія Сергіївна

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта,

ОПП Дошкільна освіта

Науковий керівник:

доктор історичних наук,

професор О. І. Курок

Допущено до захисту

" ___ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис) (ініціали, прізвище)

Дата захисту: « ___ » _____ 20__ р.

Оцінка _____

Підписи членів ЕК:

АНОТАЦІЯ

Магістерська робота присвячена актуальній темі розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобом нетрадиційних технік малювання. У роботі досліджено педагогічний потенціал інноваційних методик художньої діяльності, спрямованих на активізацію творчої активності, розвитку уяви та емоційного сприйняття дітей.

У теоретичній частині роботи визначено поняття «творчі здібності» та «нетрадиційні техніки малювання», систематизовано підходи до їх використання в педагогічній практиці, а також проаналізовано історичний досвід і сучасні дослідження у сфері дошкільної освіти. Зокрема, розкрито переваги таких технік, як кляксографія, малювання свічкою, пальцеграфія, штампування, використання природних матеріалів тощо.

Експериментальна частина дослідження передбачала проведення діагностики рівнів розвитку творчих здібностей дітей, організацію занять із застосуванням нетрадиційних технік малювання, а також оцінювання ефективності їх впровадження. Результати експерименту підтвердили, що систематичне використання таких методик сприяє підвищенню творчої активності дітей, розвитку дрібної моторики, естетичного сприйняття та позитивного ставлення до художньої діяльності.

Практична значущість роботи полягає в розробці методичних рекомендацій для вихователів закладів дошкільної освіти щодо організації художньо-естетичної діяльності дітей із використанням нетрадиційних технік малювання. Використання розроблених матеріалів дозволяє ефективно впроваджувати інноваційні підходи до розвитку творчих здібностей дошкільників у процесі освітньої діяльності.

Ключові слова: розвиток творчих здібностей, нетрадиційні техніки малювання, дошкільна освіта, креативність, художньо-естетичний розвиток.

Annotation

The master's thesis addresses the relevant topic of developing creative abilities in senior preschool children through unconventional drawing techniques. The study explores the pedagogical potential of innovative methods in artistic activities aimed at stimulating creativity, imagination, and emotional perception in children.

The theoretical part of the thesis defines the concepts of "creative abilities" and "unconventional drawing techniques," systematizes approaches to their application in educational practice, and analyzes historical and contemporary research in preschool education. In particular, the advantages of techniques such as blotography, candle drawing, finger painting, stamping, and the use of natural materials are examined.

The experimental part of the study involved diagnosing the levels of children's creative abilities, organizing activities using unconventional drawing techniques, and evaluating the effectiveness of their implementation. The results confirmed that systematic use of these methods enhances children's creativity, develops fine motor skills, aesthetic perception, and fosters a positive attitude toward artistic activities.

The practical significance of the thesis lies in the development of methodological recommendations for preschool educators on organizing children's artistic and aesthetic activities using unconventional drawing techniques. The proposed materials enable effective implementation of innovative approaches to developing preschoolers' creative abilities within the educational process.

Keywords: development of creative abilities, unconventional drawing techniques, preschool education, creativity, artistic and aesthetic development.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ.....	
1.1. Аналіз проблеми формування творчих здібностей у дітей дошкільного віку.....	
1.2. Специфіка розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.....	
1.3. Використання нетрадиційних технік малювання як засобу розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.....	
Висновки до першого розділу.....	
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ...	
2.1. Діагностика рівня розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.....	
2.2. Система роботи із впровадження нетрадиційних технік малювання з метою розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.....	
2.3. Практичні рекомендації педагогам щодо розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку засобом нетрадиційних технік малювання....	
Висновки до другого розділу.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

У всі часи творчі, креативні та талановиті особистості відігравали важливу роль у розвитку суспільства, створюючи нові ідеї, інновації та впроваджуючи новаторські підходи. Однак у минулому суспільство часто уникало або навіть переслідувало людей із нестандартними думками та поглядами. Сьогодні ж такі особистості надзвичайно цінуються в усіх сферах діяльності. Особливу увагу приділяють їхній креативності та здатності до творчого мислення. Затребуваність творчих людей обумовлена їхньою здатністю не лише створювати нове, а й переїмати досвід інших, що сприяє постійному саморозвитку та вдосконаленню.

Відомо, що фундамент дорослого життя закладається в дитинстві, коли формуються ключові навички та здібності через виховання і розвиток. Творчий і креативний розвиток дитини є актуальною темою, а образотворча діяльність, зокрема малювання за нетрадиційними методиками, викликає особливий інтерес.

Малювання займає одне з провідних місць у гармонійному розвитку дитини, будучи таким же важливим, як і гра. Цей вид діяльності сприяє розвитку всіх аспектів особистості: інтелектуального, естетичного, морального, духовного та смакового.

Питання розвитку творчих здібностей має значну вагу в педагогічній науці. Зокрема, використання нетрадиційних методик малювання є сучасним підходом, актуальність якого лише зростатиме. Традиційне малювання часто викликає у дітей тривогу, адже не всі з них мають достатньо розвинені навички зображувальної діяльності, а також добре скоординовані рухи. Малюки переживають через можливу невдачу або через те, що їхній малюнок може вийти «невдалим».

Додатковою проблемою є те, що значна частина дітей не виявляє інтересу до творчості, оскільки багато часу проводить із гаджетами. Батьки часто дозволяють дітям проводити багато часу з гаджетами, забуваючи про рекомендації лікарів, які обмежують щоденний контакт із екранами до 15 хвилин. Більшість батьків сприймає малювання лише як спосіб зайняти дитину, недооцінюючи його значення для творчого розвитку. Це призводить до того, що вони рідко цікавляться дитячими малюнками, створеними вдома чи в садочку, хоча дитяча творчість може дати цінну інформацію про емоційний стан, психологічні особливості та сімейні взає-

мини малюка. Залучення дітей до нетрадиційних технік малювання може допомогти подолати ці бар'єри та розкрити їхній творчий потенціал.

Нетрадиційним методикам малювання приділяють ще менше уваги, ніж звичайним, попри їхній величезний потенціал. Значною проблемою є також недостатня обізнаність педагогів щодо важливості розвитку творчих здібностей дитини. Багато вихователів не володіють техніками нетрадиційного малювання або використовують їх недостатньо, що обмежує можливості для розвитку дітей у цій сфері.

Розвиток творчих здібностей дитини має здійснюватися як вдома, так і в дошкільних закладах. Особливу роль у цьому процесі відіграють нетрадиційні техніки малювання, які пропонують оригінальні способи поєднання матеріалів та інструментів. Вони не лише сприяють розвитку творчості, а й допомагають зняти втому, утримати увагу, надати дитині свободу самовираження та можливість діагностувати її емоційний стан.

Нетрадиційна техніка зображувальної діяльності є чудовим способом створення унікальних художніх образів, де поєднуються колір, лінії та сюжет. Такі техніки допомагають дітям почуватися розкутими, вільними та впевненими в собі, формують позитивне ставлення до творчості. Кожна робота є унікальною та неповторною, адже дитяча творчість цінна сама по собі, і результат не потребує оцінювання.

Розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку присвячено низку наукових досліджень. Зокрема, Василь Сухомлинський наголошував на важливості творчої діяльності для гармонійного розвитку особистості дитини, підкреслюючи її нерозривний зв'язок із грою. Лев Виготський акцентував увагу на ролі творчості у формуванні мислення та уяви, розглядаючи її як важливий компонент пізнавальної діяльності. Наталія Ветлугіна зосереджувала увагу на художньо-естетичному вихованні дітей, підкреслюючи значення образотворчої діяльності для розвитку емоційної сфери. Данило Ельконін визначав творчість як основу для самовираження та всебічного розвитку особистості дитини. Сучасні дослідники, такі як Р. Н. Давидова, Т. З. Комарова, Л. В. Петухова, розкривають

потенціал використання нетрадиційних технік малювання у стимулюванні творчих здібностей дошкільників.

Водночас, проведений аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчив, що проблема розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку засобами нетрадиційних технік малювання недостатньо вивчена і потребує подальшого дослідження.

Отже, актуальність, соціальна та педагогічна значущість проблеми, недостатнє теоретичне і методичне її обґрунтування й зумовили вибір теми нашого дослідження **«Розвиток творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку засобом нетрадиційних технік малювання»**.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та розробити систему роботи із застосування нетрадиційних технік малювання як засобу розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

Об'єкт дослідження: процес розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

Предмет дослідження: система роботи із застосування нетрадиційних технік малювання як засобу розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

Гіпотеза дослідження: розвиток творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку відбуватиметься ефективніше, якщо розробити й упровадити систему роботи із застосуванням нетрадиційних технік малювання з дотриманням таких умов: використання різноманітної кількості нетрадиційних технік малювання; урахування наявного рівня розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку; систематичного використання нетрадиційних технік малювання в освітньому процесі, самостійній діяльності дітей тощо.

Для досягнення поставленої мети і перевірки гіпотези дослідження поставлені такі **завдання дослідження:**

1. Зробити аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження.
2. Визначити критерії, показники та рівні розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

3. Розробити систему роботи із застосування нетрадиційних технік малювання з метою розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

4. Розробити рекомендації вихователям щодо розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку засобом нетрадиційних технік малювання.

Методи дослідження:

теоретичні: вивчення психолого-педагогічної літератури з проблеми розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку засобом нетрадиційних технік малювання; аналіз освітніх програм, планів навчально-виховної роботи сучасних ЗДО; узагальнення літературних джерел.

емпіричні: педагогічний експеримент (констатувальний), якісна й кількісна обробка одержаних результатів, цілеспрямоване спостереження за дітьми, бесіда з дітьми, анкетування батьків і вихователів

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що уточнено сутність понять «творчі здібності», «нетрадиційні техніки малювання»; визначено критерії, показники та рівні розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку; підбрані методика для виявлення рівнів розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

Практичне значення дослідження: розроблена система роботи з використання нетрадиційних технік малювання з метою розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку; розроблений зміст нетрадиційних методик малювання та методика їх застосовування з дітьми старшого дошкільного віку з метою розвитку в них творчих здібностей.

Матеріали проведеного дослідження можна використовувати в освітньому процесі ЗДО, процесі підготовки фахівців дошкільного профілю.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел. Робота містить 44 таблиці, 12 рисунків, 4 додатки. Загальний обсяг роботи становить 66 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБОМ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ

1.1. Аналіз проблеми формування творчих здібностей у дітей дошкільного віку

Питання творчого розвитку дітей у всіх його аспектах висвітлено в багатьох джерелах: навчальних програмах, державних документах, науково-педагогічній літературі. Зокрема, це стосується таких документів, як «Концепція художньо-естетичного виховання», Закон України «Про дошкільну освіту», Базовий компонент дошкільної освіти, а також сучасних програм розвитку дітей, таких як «Дитина», «Впевнений старт» та «Соняшник».

У «Концепції художньо-естетичного виховання» наголошено на важливості мистецтва для формування особистості: «Мистецтво має унікальні можливості впливу на людину, тому художньо-естетичне виховання потрібно розглядати не лише як процес набуття художніх знань і вмінь, а, насамперед, як універсальний засіб особистісного розвитку» [15, с. 2].

Базовий компонент дошкільної освіти зазначає, що дитина повинна прагнути відійти від шаблону, проявляти фантазію, винахідливість і творчо експериментувати [2, с. 14]. У таких програмах, як «Дитина», «Впевнений старт», «Соняшник», художній і творчий розвиток визначено як одне з основних завдань. Наприклад, у програмі «Впевнений старт» зазначено: «...при створенні образу вчити застосовувати різноманітні засоби художньої виразності (колір, форму, лінії, штрихи, пропорції, композицію, пластичність, різнофактурність та ін.), широкий спектр матеріалів (олівці, фарби, фломастери, воскові олівці, свічки, природний матеріал, глину, пластилін, тісто, папір, картон) і обладнання (пензлі, ножиці, підкладинки, стеки, лекала, мольберти тощо)» [1, с. 51].

У програмі «Дитина» художня діяльність визначається як процес, спрямований на розвиток творчої активності, ініціативності, образного мислення, уяви й фантазії. Наголошено на вмінні сприймати красу та унікальність світу, а також берегти й створювати гармонію [10, с. 131].

Головна мета образотворчої діяльності дітей дошкільного віку, як зазначено у методичних рекомендаціях до освітньої програми «Дитина», полягає у:

- чуттєвому, емпіричному пізнанні навколишнього світу;
- розвитку пізнавальної та творчої активності, орієнтованої на естетичне сприйняття краси світу;
- осмисленні краси у всіх її формах, включаючи естетичні якості предметів та об'єктів оточення;
- прилученні дитини до світу мистецтва, передачі неповторності й різнобарвності природи через яскраві кольори, цікаві форми та малюнки [3, с. 161-163].

Різні аспекти розвитку дітей через використання нетрадиційних технік малювання висвітлено у роботах сучасних українських дослідників [8, с. 24-28]. Питанням творчого розвитку дітей дошкільного віку приділяли увагу багато видатних психологів, педагогів та науковців. Наприклад, Василь Сухомлинський у своїх творах підкреслював необхідність розкрити у кожній дитині творця, допомогти їй знайти власний шлях у творчості. Лев Виготський, Данило Ельконін, Наталя Ветлугіна розглядали творчий розвиток як базову складову всебічного виховання дитини. Вони наголошували, що різноманітна діяльність, особливо художня, сприяє розвитку творчого потенціалу дітей .

Вплив образотворчої діяльності на естетичний розвиток дітей вивчали великі педагоги минулого: Ян-Амос Коменський уважав творчість важливою складовою дитячого розвитку, оскільки вона формує такі якості, як уважність, спостережливість, дрібну моторику та спритність. Він також наголошував на її користі для засвоєння інших наук [5, с. 20]. Жан-Жак Руссо підкреслював значення малювання у пізнанні навколишнього світу. Він рекомендував використовувати художню діяльність як окремий навчальний предмет, з особливим акцентом на малюванні з натури, що допомагає краще зрозуміти й засвоїти навколишній світ [5, с. 20].

Отже, історичний досвід та сучасні дослідження свідчать, що образотворча діяльність є потужним інструментом творчого розвитку дітей, а її ефективність значно підвищується завдяки впровадженню нетрадиційних технік малювання.

1.2. Специфіка розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти

Творчі здібності дитини мають значний вплив на її розвиток. Загальні можливості розвитку є частиною творчої діяльності. Творчі здібності безпосередньо впливають на творчість дитини: чим вищий рівень її здібностей, тим більше можливостей відкривається для самовираження. Зразки творчості дитини мають різну виразність залежно від рівня розвитку здібностей і набутих навичок. Діти не тільки відображають те, що вони бачать і відчують, але й знайомляться з різними матеріалами і предметами, розвиваючи свої відчуття.

Творчі здібності — це здатність генерувати нові ідеї, вирішувати проблеми творчо, створювати оригінальні рішення. Ці здібності базуються на уяві, гнучкості мислення і готовності до ризику [Торренс Е. П. "Тестування творчості в освіті". Переклад з англійської, 1974, с. 45]

На основі наукових підходів творчі здібності можна визначити як здатність особистості знаходити оригінальні рішення, створювати нові ідеї, пристосовуватися до змін та втілювати задумане через гнучке мислення, уяву та інтуїцію. Творчі здібності є важливою складовою всебічного розвитку дитини. Вони включають здатність до генерування нових ідей, експериментування, створення оригінальних рішень та самовираження через різні види діяльності. Розвиток творчих здібностей у дітей дошкільного віку забезпечує основу для формування гармонійної та креативної особистості [2, с. 14].

Формування творчих здібностей залежить від вікових та індивідуальних особливостей дитини, таких як уява, фантазія, мислення, пам'ять, здатність до емоційного сприйняття. У дошкільному віці творчість пов'язана з активним засвоєнням нових знань через гру, образотворчу діяльність та експериментування з матеріалами [5, с. 20].

Умови для розвитку творчих здібностей

Для ефективного розвитку творчих здібностей необхідно створити сприятливі умови:

Емоційно підтримувальне середовище, де дитина може діяти без страху помилитися [10, с. 131].

Різноманітність матеріалів та інструментів: фарби, пластилін, природні матеріали, нестандартні предмети [3, с. 161-163].

Свобода самовираження: можливість вибору теми та способу виконання завдання.

Заохочення з боку дорослих, які стимулюють інтерес до творчої діяльності через похвалу, спільну діяльність та демонстрацію нових технік [8, с. 24-28].

Етапи розвитку творчих здібностей у дошкільному віці

Молодший дошкільний вік (3–4 роки): розвиток сенсорного сприйняття, дрібної моторики; залучення до простих технік (малювання пальчиками, долоньками) [15, с. 2].

Середній дошкільний вік (4–5 років): формування уяви, активізація мислення, розвиток емоційного сприйняття через творчі завдання.

Старший дошкільний вік (5–6 років): освоєння складніших технік, створення сюжетних робіт, розширення художнього досвіду через експериментування [2, с. 14].

Методи стимулювання творчих здібностей

Використання нетрадиційних технік малювання: кляксографія, пальцеграфія, малювання піною чи штампами [5, с. 20].

Проектна діяльність, яка дозволяє дітям працювати над спільною метою та проявляти ініціативу [3, с. 161-163].

Ігрові методи: використання творчих ігор для стимуляції уяви та експериментування [10, с. 131].

Інноваційні підходи: впровадження арт-терапії, роботи з 3D-матеріалами, інтеграція музики та образотворчого мистецтва [8, с. 24-28].

Вплив творчої діяльності на розвиток дитини

Творча діяльність у дошкільному віці позитивно впливає на:

Інтелектуальний розвиток: активізує мислення, пам'ять, увагу, сприяє формуванню вміння аналізувати [15, с. 2].

Емоційний розвиток: допомагає виражати емоції, знижує тривожність, сприяє формуванню позитивного емоційного фону [3, с. 161-163].

Соціальний розвиток: забезпечує навички комунікації, розвиває здатність до співпраці в колективних проектах [2, с. 14].

Таким чином, творчі здібності дошкільників розвиваються у сприятливих умовах, які стимулюють їхню пізнавальну активність, уяву та фантазію. Завдання педагога полягає у створенні таких умов через різноманітні методики та техніки, зокрема використання нетрадиційних підходів до малювання.

У процесі творчої діяльності вдосконалюються всі психічні функції, зокрема зорове сприйняття, пам'ять, мислення. Розвиток дрібної моторики рук також позитивно впливає на мовні навички, адже рука пізнає, а мозок фіксує відчуття і сприйняття, формуючи образи і уявлення.

Одним із засобів впливу на розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку, зокрема старшого є малювання. Малювання є захоплюючою і радісною діяльністю для дітей з раннього віку завдяки своїй доступності та наочності, а також здатності наближати цей процес до гри.

Спочатку діти освоюють базові навички малювання, а згодом вивчають традиційні способи. З часом вони знаходять нові підходи до відображення навколишнього світу через своє мистецтво. У цей момент важливо, щоб педагог представив дітям нетрадиційні техніки малювання, що розвивають уяву, знімають негативні емоції і допомагають розкрити творчі можливості. Ці техніки сприяють не тільки емоційному і естетичному розвитку, а й розвитку інтелектуальних і вольових якостей.

Малюнок, як створений образ, може виконувати різноманітні функції, такі як пізнавальну та естетичну, оскільки його створюють з різними цілями. Мета виконання малюнка безпосередньо впливає на спосіб його виконання. Відомо, що діти зазвичай люблять малювати, коли їм це вдається. Малювання олівцями або пензлем потребує певного рівня володіння технікою, знань та навичок, які необхідні для досягнення бажаного результату. Без цих знань і навичок дитина може швидко втратити інтерес до малювання, якщо її зусилля не призводять до бажаного зображення, яке відповідає задуму або реальному об'єкту.

Для того, щоб творча діяльність не стала одноманітною і не викликала нудьгу, важливо використовувати різноманітні і привабливі матеріали, що сприяють

безпосередньому сприйняттю і активній діяльності дитини. Педагог має створювати ситуації, де діти можуть не лише застосувати вже набутий досвід і навички, а й шукати нові підходи та рішення. Це заохочує їх до творчості, викликає позитивні емоції та бажання працювати.

Малювання в ранньому віці допомагає розвивати зір і здатність бачити. Дитина вчиться розрізняти такі поняття, як «вертикаль» і «горизонталь», що проявляється в лінійних малюнках. Згодом вона починає розуміти форми матеріалів і поступово осмислює навколишній світ, що відбувається швидше, ніж розвиток мовних навичок. Малювання дозволяє дитині виразити те, що вона вже засвоїла, навіть якщо не може передати це словами. Цей процес допомагає упорядкувати і систематизувати знання, формуючи все складніше уявлення про світ.

Малювання також тісно пов'язане з розвитком мислення дитини. У процесі малювання активуються різні аналізатори: зорові, рухові та тактильні. Це сприяє розвитку інтелектуальних здібностей, пам'яті, уваги, дрібної моторики, а також навчає дитину аналізувати, порівнювати, складати і уявляти.

Дослідники звертають увагу на важливість того, щоб малювання приносило дітям лише позитивні емоції, оскільки саме вони є основою психічного здоров'я та емоційного благополуччя дітей. Оскільки малювання сприяє гарному настрою, важливо підтримувати та розвивати інтерес дитини до художньої творчості. Не слід давати дитині олівець чи пензель до того, як вона набуде певних навичок, оскільки перші невдачі можуть викликати розчарування або навіть роздратування. Потрібно створити умови, щоб діяльність дитини була успішною, що підтримуватиме її віру у власні сили.

У зв'язку з цим, виникла необхідність розробки таких художніх технік, які б могли бути освоєні всіма дітьми і приносили максимальне емоційне задоволення. Емоції в цьому контексті є як процесом, так і результатом художньої діяльності. На сьогодні існує безліч технік малювання, які дозволяють створювати оригінальні роботи, навіть без попередніх художніх навичок. Використання незвичних матеріалів і оригінальних технік малювання дозволяє дітям отримати незабутні позитивні емоції.

Таким чином, розвиток творчих здібностей у дітей дошкільного віку є багатограним процесом, що охоплює різні аспекти їхнього інтелектуального, емоційного, соціального та естетичного становлення. Творчість сприяє гармонійному формуванню особистості, підтримує інтерес до навчання та стимулює розвиток ключових психічних функцій.

Важливим інструментом у цьому процесі є малювання, яке через використання нетрадиційних технік допомагає дітям експериментувати, висловлювати власні ідеї, долати страх помилок і насолоджуватися творчим процесом. Нетрадиційні техніки малювання, такі як кляксографія, малювання піною чи штампами, дозволяють кожній дитині досягти успіху незалежно від рівня художніх здібностей.

Створення сприятливих умов, різноманітність матеріалів, свобода самовираження і підтримка дорослих є ключовими факторами, що забезпечують розвиток творчих здібностей. Використання новітніх підходів і матеріалів дозволяє зробити творчість захоплюючою і корисною для дітей, сприяючи їхньому всебічному розвитку. Завдання педагогів – створювати мотиваційне середовище, в якому діти розкриватимуть свій потенціал і отримуватимуть задоволення від творчої діяльності.

Застосування таких підходів формує у дітей впевненість у собі, бажання досліджувати та створювати нове, що є основою для їхньої подальшої успішної діяльності в школі та житті.

Отже, розвиток творчих здібностей у дошкільному віці є важливою складовою гармонійного формування особистості дитини. Творчість сприяє не лише емоційному та естетичному розвитку, але й інтелектуальному, соціальному та вольовому становленню. Використання нетрадиційних технік малювання відіграє ключову роль у стимулюванні уяви, фантазії та креативного мислення. Ці техніки дають змогу дітям вільно експериментувати, отримувати позитивні емоції та розкривати свій творчий потенціал незалежно від початкового рівня художніх здібностей.

Сприятливі умови для розвитку творчості, такі як емоційно підтримувальне середовище, різноманіття матеріалів, свобода самовираження та мотивація з боку дорослих, забезпечують ефективність творчої діяльності. Малювання не лише

формує навички роботи з кольором, формою та простором, а й сприяє розвитку зору, дрібної моторики, пам'яті та мислення, що позитивно впливає на загальний розвиток дитини.

Педагог має виступати не лише наставником, а й партнером у творчості, який підтримує дитину, заохочує до нових відкриттів та допомагає досягти успіху. Важливо враховувати вікові та індивідуальні особливості дітей, поступово ускладнюючи завдання та розширюючи їхній художній досвід.

Таким чином, розвиток творчих здібностей через використання нетрадиційних технік малювання забезпечує не лише пізнавальну активність, але й сприяє формуванню впевненої, креативної та гармонійно розвиненої особистості.

1.3. Використання нетрадиційних технік малювання як засобу розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку

Нетрадиційні техніки малювання є цікавим і ефективним інструментом у розвитку творчих здібностей, фантазії та креативності дітей дошкільного віку. Їх унікальність полягає у використанні новітніх прийомів, матеріалів і способів роботи, які відходять від традиційних методів.

У науковій літературі термін «нетрадиційні техніки малювання» трактується як сукупність інноваційних методів і прийомів створення художніх образів, які відрізняються від традиційного малювання олівцем, фарбами чи пензлем.

Визначення поняття різними науковцями:

Н. А. Ветлугіна визначає нетрадиційні техніки малювання як засоби художньо-естетичного виховання, які стимулюють розвиток творчого потенціалу дитини через експериментування з різними матеріалами та інструментами [8, с. 24].

Р. Н. Давидова та Т. З. Комарова вважають ці техніки способом подолання шаблонності у зображувальній діяльності, що сприяє емоційному розкриттю дитини, її самовираженню та формуванню позитивного ставлення до творчості [3, с. 161-163].

У тлумачному словнику термін «нетрадиційний» трактується як такий, що виходить за межі усталених традицій і норм, а в контексті малювання це означає

використання незвичних матеріалів або технік для створення оригінальних образів.

Нетрадиційні техніки малювання включають:

Використання нестандартних інструментів: пальці, долоні, поролон, зубні щітки, гребінці.

Використання незвичних матеріалів: піна для гоління, крупи, листя, тканини, нитки.

Комбіновані методи: кляксографія, малювання свічкою, граттаж, малювання піною.

На основі вищезазначених визначень ми розуміємо поняття «нетрадиційні техніки малювання» як:

Сукупність художніх прийомів і способів зображувальної діяльності, що базуються на використанні нестандартних матеріалів, інструментів і методів для розвитку творчих здібностей, уяви, емоційного сприйняття та самовираження дітей дошкільного віку.

Традиційні техніки малювання базуються на художніх прийомах, перевірених часом, які передаються поколіннями і включені до стандартних програм навчання. Це акварель, гуаш, олівці, крейда тощо.

Нетрадиційні техніки є новітніми, експериментальними методами, що дають несподівані результати. Вони включають використання незвичних матеріалів, як от крохмаль, мило, піна для гоління, природні матеріали (листя, овочі, квіти), або нестандартних інструментів (поролон, формочки для печива, мішковина тощо).

Нетрадиційність дозволяє дітям виходити за межі шаблонів, проявляти індивідуальність і формувати вміння виражати емоції та настрої.

Нетрадиційні техніки позитивно впливають на фізичний і психоемоційний стан дитини: знімають тривожність, сприяють релаксації, покращують емоційний стан і настрої, викликають у дітей інтерес до образотворчої діяльності, стимулюючи фантазію та винахідливість, розвивають тактильні відчуття, координацію рухів, моторні навички [3, с. 161-163].

Сучасні нетрадиційні техніки часто включають використання: природних матеріалів: листя, квіти, овочі, фрукти, мушлі; різних текстур: гофрований папір,

тканини (мереживо, мішквина); нетипових інструментів: поролон, целофан, гумки, зубні щітки; комбінованих методів: поєднання гуаші з сіллю, піском, милом, макаронами, крупами [8, с. 24].

Ці матеріали не лише сприяють творчості, але й дають змогу дітям експериментувати, відкривати нові можливості та створювати унікальні художні образи.

Для педагогів важливо враховувати особливості використання нетрадиційних технік: розробляти доступні для вікових груп методи роботи; поступово ускладнювати прийоми, враховуючи розвиток дитини; забезпечувати безпечне використання нових матеріалів [3, с. 161-163].

Практики наголошують, що малювання за допомогою нетрадиційних технік не викликає втоми у дошкільнят. Вони залишаються активними та працездатними протягом усього часу, відведеного для виконання завдання. Крім того, такі техніки дозволяють враховувати індивідуальні особливості дітей, їхні бажання та інтереси. Використання нетрадиційних технік сприяє:

- інтелектуальному розвитку;
- розвитку впевненості у своїх силах;
- формуванню просторового мислення;
- навчанню вільно висловлювати свої ідеї;
- розвитку дрібної моторики рук;
- свободі вибору матеріалів і технік [8, с. 24].

Досвід застосування нетрадиційних технік малювання свідчить, що важливими умовами успішного розвитку дитячої художньої творчості є різноманіття та варіативність таких видів діяльності, як ліплення, малювання та аплікація. Ці форми діяльності не потерпають шаблонності та стереотипів. Новизна обстановки, нестандартний підхід до початку роботи, використання красивих і різноманітних матеріалів, цікаві завдання та можливість вибору допомагають зберегти жвавий інтерес до творчості і запобігають нудзі. Всі ці фактори сприяють розвитку безпосереднього сприйняття і творчої активності дітей [3, с. 161-163].

Для освоєння нетрадиційних технік дітям надається широкий вибір матеріалів, доступних для дошкільного віку, таких як різноманітний папір, гуашеві та акварельні фарби, різні кисті, маркери, фломастери, олівці, воскові і кольорові

крейди. Малювання нетрадиційними техніками можна і потрібно починати з молодшого віку за принципом «від простого до складного». Основні техніки на цьому етапі включають малювання пальчиками, долоньками, стусанами з поролону, друкування різними предметами, такими як листя, картопля чи морква, а також малювання свічкою або вугіллям [5, с. 20].

У середньому та старшому дошкільному віці можна застосовувати такі техніки, як кляксографія, набризк, малювання поролоном, пальцеграфія та техніка стусана. Використання цих методів дозволяє дітям відчувати себе сміливішими, розвивати уяву та дає можливість для самовираження [3, с. 161-163].

Нетрадиційні техніки малювання є новим напрямком у розвитку творчості дітей, який сприяє розвитку всіх аспектів їхнього особистісного і інтелектуального потенціалу. Однак успіх освоєння цих технік значною мірою залежить від кваліфікації педагога. Для ефективного навчання дітей необхідно використовувати різноманітні методи та прийоми, що дозволяють донести до них суть кожної техніки.

Педагог повинен володіти широким арсеналом технік та матеріалів, адже кожна з цих технік може стати своєрідною маленькою грою для дітей. Це дає можливість створювати нові можливості для самовираження та розвитку, а також сприяє розширенню творчого потенціалу кожної дитини. Різноманітність технік і матеріалів дозволяє кожному малюку знайти свій власний підхід до творчості та розвивати свої здібності в умовах безперервної гри та експерименту [8, с. 24].

Нетрадиційні техніки малювання є важливим інструментом розвитку творчих здібностей дошкільнят. Вони допомагають урізноманітнити художню діяльність дітей, сприяють їхньому емоційному розвитку та надають можливість самовираження. Детальні дослідження цих технік представлені в роботах таких авторів, як Р. Н. Давидова, Т. З. Комарова, А. В. Нікітіна, Л. В. Петухова, Т. А. Цквитарія, Н. В. Шайдурова та Р. Р. Казакова. Кожна з них детально описує специфіку окремих технік, їх методику застосування та вплив на розвиток дітей [3, с. 161-163].

1. Малювання свічкою

Описана в роботах А. В. Нікітіної та Т. А. Цквитарія, техніка включає використання воскової свічки для створення прихованих малюнків, які проявляю-

ться після покриття поверхні фарбами. Цей метод розвиває уяву, дозволяє дітям експериментувати з кольорами та формами, а також створює елемент несподіванки, що викликає захоплення у дітей [8, с. 24].

2. Кляксографія

Ця техніка, описана Р. Н. Давидовою та Т. З. Комаровою, включає створення плям фарби, які роздуваються трубочкою або видозмінюються за допомогою інших інструментів. Вона допомагає розвивати асоціативне мислення, стимулює уяву та сприяє розвитку навичок спостереження. Діти навчаються бачити незвичайні образи в абстрактних формах, що є важливим етапом художнього розвитку [3, с. 161-163].

3. Техніка відбитку

У роботах Л. В. Петухової та Н. В. Шайдурової детально розглянуто техніку створення відбитків із використанням різних матеріалів, таких як листя, картопля, губки тощо. Цей метод дозволяє дітям експериментувати з текстурами, формами та кольорами, розвиває їхню тактильну чутливість і уяву [8, с. 24].

4. Пальцеграфія

Т. З. Комарова акцентує увагу на використанні пальців як інструментів для малювання. Ця техніка дозволяє дітям працювати безпосередньо з фарбами, розвиваючи дрібну моторику, тактильне сприйняття та впевненість у собі [3, с. 161-163].

5. Малювання поролоном та губками

Р. Р. Казакова описує цю техніку як один із способів створення м'яких текстур і об'ємних композицій. Малювання поролоном дозволяє дітям експериментувати з формою та кольором, одночасно розвиваючи просторове мислення [15, с. 2].

6. Набризк фарби

Техніка, яку детально аналізує Н. В. Шайдурова, полягає в розбризуванні фарби за допомогою щіток або зубних щіток. Ця техніка розвиває у дітей відчуття ритму та композиції, сприяє креативності й сприйняттю кольорів [8, с. 24].

7. Малювання незвичними матеріалами

У роботах Т. А. Цквитарія та Л. В. Петухової згадується використання нетрадиційних матеріалів, таких як шматочки тканини, нитки, ватяні палички, пластикові візерункові форми тощо. Такі техніки дозволяють дітям відчувати різноманітність способів створення зображень, що сприяє розвитку їхньої уяви та винахідливості [8, с. 24].

Всі ці техніки вимагають від педагога відповідної підготовки. Як зазначають автори, педагог повинен володіти знаннями про кожну техніку, демонструвати її дітям і стимулювати їхню активність. Р. Н. Давидова і Т. З. Комарова наголошують, що творчий підхід педагога до планування занять з нетрадиційними техніками є важливою умовою для забезпечення успіху цієї діяльності [3, с. 161-163].

Отже, нетрадиційні техніки малювання є перспективним напрямом у роботі з дошкільнятами. Вони сприяють гармонійному розвитку особистості, стимулюють інтерес до творчої діяльності та дозволяють дітям відчувати радість самовираження. Проте потреба в дослідженні цієї тематики залишається актуальною, особливо щодо методик адаптації та ускладнення технік для різних

Таким чином, нетрадиційні техніки малювання відіграють важливу роль у розвитку творчих здібностей дітей, сприяючи їх розумовому, емоційному та естетичному розвитку. Вони забезпечують можливість для дітей виразити свої ідеї та почуття через мистецтво, розвиваючи їх уяву, креативність та самовираження. Використання різноманітних художніх матеріалів і технік, доступних дітям дошкільного віку, створює умови для розвитку їх моторики, координації, а також формування критичного мислення та цілеспрямованості.

Отже, нетрадиційні техніки малювання є важливим інструментом для розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку. Вони дозволяють урізноманітнити художню діяльність, сприяють емоційному, інтелектуальному та естетичному розвитку, а також дають можливість дітям самовиражатися через творчість. Використання незвичних матеріалів, інструментів і методів стимулює уяву, креативність і самостійність дитини, допомагає подолати шаблонність та викликає стійкий інтерес до образотворчої діяльності.

Успіх впровадження цих технік залежить від майстерності педагога, який має адаптувати методи відповідно до вікових і індивідуальних особливостей дітей.

Такий підхід забезпечує ефективний розвиток творчого потенціалу дошкільників та їх гармонійний особистісний розвиток.

Висновки до першого розділу

Образотворча діяльність є важливим напрямком розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку, оскільки сприяє формуванню гармонійної, естетично розвиненої особистості, розкриттю творчого потенціалу, а також розвитку когнітивних, емоційних і соціальних компетенцій. Аналіз нормативно-правових документів і програм дошкільної освіти («Дитина», «Впевнений старт», «Соняшник») показує, що художньо-творча діяльність є невід'ємною складовою всебічного розвитку дитини, а її реалізація потребує використання різноманітних матеріалів і технік для стимулювання фантазії, уяви та креативності. Історичний огляд творчого розвитку, представлений у працях класичних педагогів і психологів (Я.-А. Коменський, Ж.-Ж. Руссо, В. Сухомлинський, Л. Виготський), підкреслює значення художньої діяльності для становлення особистості, зокрема для розвитку аналітичних здібностей, естетичного сприйняття, дрібної моторики та інтелекту.

Високий рівень розвитку творчих здібностей можна досягти, починаючи з раннього віку, зокрема, з 2 років, а для більш складних технік оптимальним є введення їх у практику з 4-5 років. Тому педагогам важливо своєчасно впроваджувати різноманітні методи і прийоми, які стимулюють дітей до творчості та самовираження, забезпечуючи їм позитивні емоції і задоволення від результатів своєї діяльності.

Застосування нетрадиційних технік малювання, таких як малювання свічкою, кляксографія, набризк, відбиток, пальцеграфія та інші, не лише сприяє розвитку художніх навичок, але й допомагає зберігати інтерес і мотивацію до творчої діяльності. Це дозволяє враховувати індивідуальні особливості дітей, їх бажання і інтереси, а також допомагає уникнути одноманітності в творчому процесі.

Нетрадиційні техніки малювання є перспективним засобом розвитку творчих здібностей дошкільників, оскільки сприяють розширенню уяви й фантазії, створюють умови для самовираження та експериментування, активізують сенсорне сприйняття, дрібну моторику, а також викликають у дітей інтерес до творчості. Вони дозволяють інтегрувати художньо-естетичну діяльність з

елементами гри, що підвищує мотивацію дітей та забезпечує їхню емоційну залученість. Водночас успішне застосування таких технік залежить від майстерності педагога, який має враховувати вікові особливості, рівень розвитку та індивідуальні потреби дітей. Забезпечення різноманіття матеріалів і методик роботи є важливим чинником гармонійного творчого розвитку дитини.

Нетрадиційні техніки малювання є потужним інструментом розвитку дітей, що допомагає формувати у них впевненість у своїх силах, розвивати фантазію та сприяє всебічному розвитку особистості.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ ЯК ЗАСОБУ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

2.1. Діагностика рівня розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку

Констатувальний експеримент проводився на базі ЗДО «Сонечко» с.Верхня Сироватка Сумський район Сумська область. У дослідженні брало участь 20 дітей старшого дошкільного віку (10 у контрольній групі (КГ) і 10-в експериментальній

групі (ЕГ)), які перебували в однакових умовах одного й того ж закладу дошкільної освіти. Дослідження здійснювалося за згодою батьків та адміністрації закладу.

Методика констатувального експерименту була розроблена з урахуванням наступних завдань:

- Визначити критерії, показники та рівні розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

- Окреслити діагностичний інструментарій для оцінки рівня розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

- Оцінити стан роботи в ЗДО з досліджуваної проблеми, з'ясувати рівень знань педагогів щодо розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку та виявити зацікавленість батьків у цій темі.

Для досягнення цих цілей були використані наступні методи дослідження: бесіди з дітьми, анкетування педагогів і батьків, а також творчі завдання для дітей.

Аналізуючи психолого-педагогічні дослідження і враховуючи важливість розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку, нами визначені критерії, показники та рівнів розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

Критерії та показники розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку

Критерії	Показники	Методики дослідження
Когнітивний	<ul style="list-style-type: none"> - бажання бути залученим до творчої діяльності; - інтерес до творчих процесів; - інтерес до творчої діяльності (образотворчого мистецтва). 	<ul style="list-style-type: none"> Бесіда з вихователями і батьками, опитування дітей, спостереження з дітьми

	<ul style="list-style-type: none"> - уміння самостійно обирати концепцію малюнка. 	
Практичний	<ul style="list-style-type: none"> - наявність сформованих умінь і навичок; - наявність умінь комбінувати елементи між собою; - наявність умінь самостійно знаходити нові способи вирішення завдань; - здатність відображати в малюнку сюжет та його елементи. 	Тест Е. П. Торренса «Закінчи малюнок», бесіда з вихователями і батьками, опитування дітей
Діяльнісний	<ul style="list-style-type: none"> - здатність обирати відповідні образотворчі засоби для передачі образів; - відповідність результатів творчості основним художнім вимогам; - здатність використовувати різні техніки малювання в самостійній діяльності; - вміння правильно зображати форму та розташування предметів (до 	Спостереження за дітьми, творчі завдання

	тримуватися пропорції між ними);	
--	----------------------------------	--

Усі матеріали які були використані в діагностиці відображені в додатку А, Б, В.

Згідно з наведеними критеріями та показниками, були визначені такі рівні розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку:

Високий рівень характеризується дитина регулярно проявляє бажання займатися творчістю, має стабільний інтерес до творчих занять і прагне відкривати нові закономірності. Вона створює оригінальні комбінації з раніше засвоєних елементів, надає предметам нове, образне значення, майже не повторюється у своїх творчих рішеннях. Дитина активно шукає нові підходи до вирішення завдань, змінює, доповнює та трансформує знайомий матеріал, вибираючи відповідні образотворчі засоби для реалізації своїх ідей. Вона самостійно обирає концепцію малюнка, правильно передає форму та розташування предметів, дотримуючись пропорцій, ефективно відображає сюжет і його елементи. Її роботи характеризуються виразністю та динамізмом. Такі діти мають індивідуальний стиль виконання, який відображає їх унікальний підхід до творчості.

Середній рівень характеризується бажанням займатися творчістю, інтерес до неї та прагнення відкривати нові закономірності мають ситуативний характер. Дитина вводить у свої роботи оригінальні образи, але іноді вони повторюються. Рідко використовує нові способи зображення в нових ситуаціях. Уява досить стійка, образи чіткі, але з деякими недоліками. Дитина може зображати форму та розташування предметів з незначними помилками і не завжди точно передає сюжет або його елементи в малюнку. Реакція на нові умови є повільною.

Низький рівень характеризується відсутністю бажання займатися творчістю, не проявляється інтерес до творчих занять і прагнення до відкриття нових закономірностей. Дитина не вносить оригінальних елементів у свої роботи, не змінює їх і не доповнює. Її малюнки є неоригінальними, без змін у формах. Уява нестійка, створювані образи нечіткі й невиразні. Дитина не в змозі точно передати форму та розташування предметів.

На основі бесіди з дітьми було визначено такі рівні прояву інтересу до творчої діяльності: високий рівень зафіксовано у 26% дошкільників, середній – у 48%, а низький – у 26% від загальної кількості. Результати дослідження представлені у вигляді діаграми.

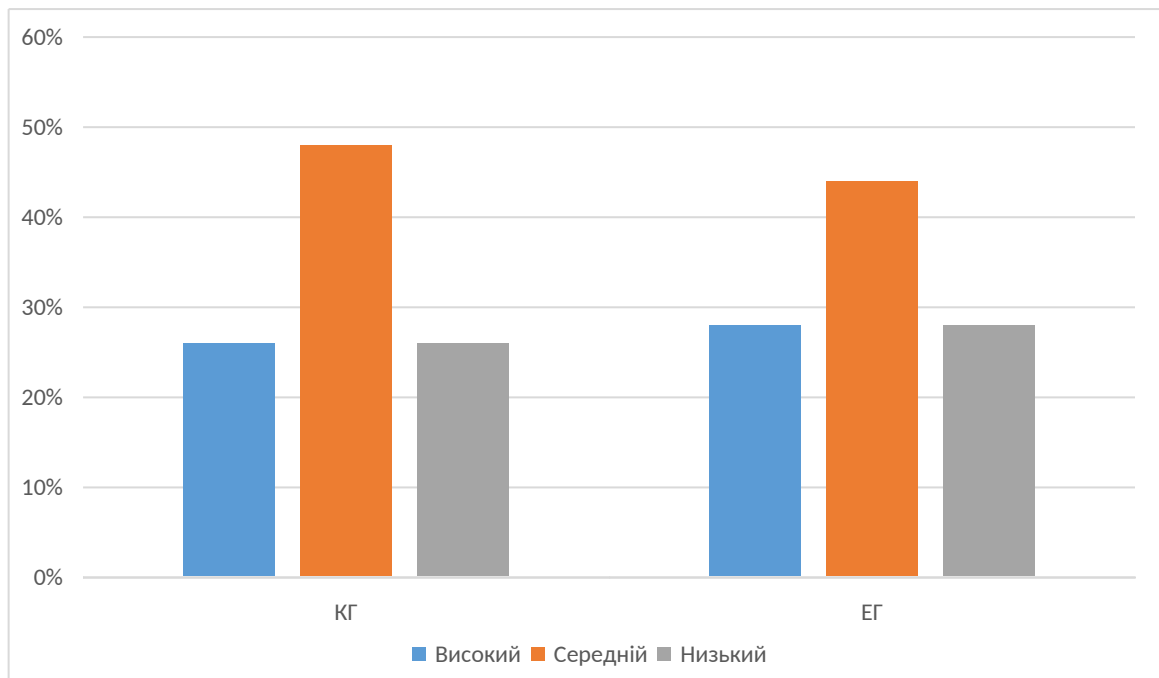

Рис. 2.1. Результати опитування дітей ЕГ і КГ

На наступному етапі констатувального етапу експерименту було організовано анкетування педагогів з метою з'ясування рівня їх обізнаності щодо розвитку творчих здібностей дітей ЕГ і КГ та аналізу стану роботи із проблеми в ЗДО (Додаток В). У дослідженні взяли участь 5 педагогів.

Результати анкетування показали, що педагоги володіють належним рівнем знань у сфері розвитку творчої активності дітей, демонструють інтересність у цьому напрямку, забезпечують відповідні умови та планують створення занять із застосуванням.

Під час виконання завдання № 2 за тестом Є. Торренса «Домальовування фігур», спрямованого на виявлення розвитку творчої уяви та творчих здібностей, було отримано такі результати: високий рівень проявили 22% дітей, середній – 35%, а низький – 43% від загальної кількості. Отримані дані представлені у вигляді діаграми відображено на рис. 2.2.

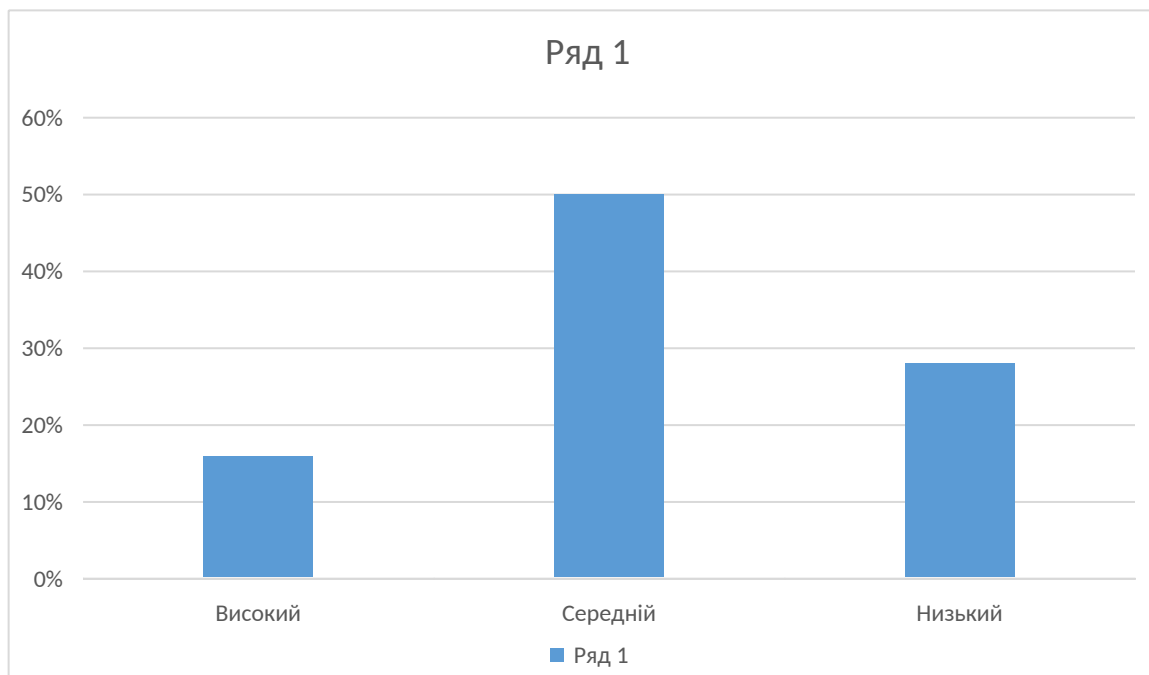

Рис. 2.2. Результати тесту Е. П. Торренса в ЕГ

Для порівняння було проведено аналогічне тестування у контрольній групі. Результати розподілилися наступним чином:

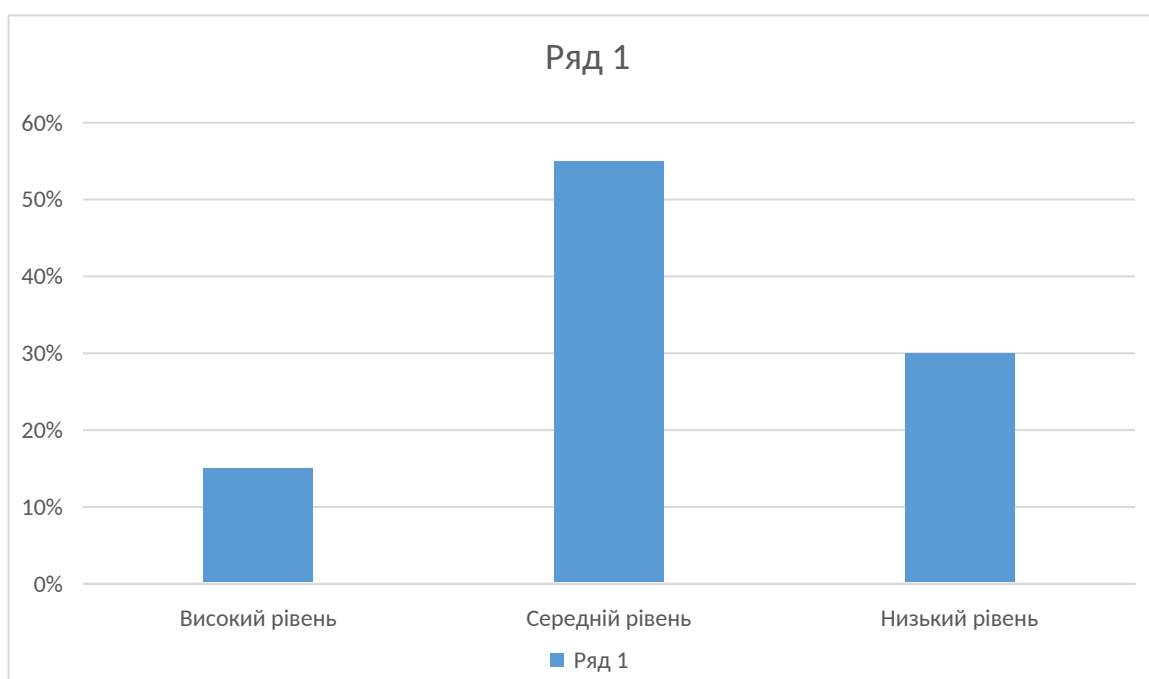

Рис. 2.3. Результати тесту Е. П. Торренса в КГ

Для спрощеного оцінювання тесту Торренса можна використовувати більш загальну шкалу, яка охоплює основні аспекти творчості, з меншим набором критеріїв для кожного завдання. Ось приклад спрощеної системи оцінювання:

1. Оригінальність (1–3 бали):

1 бал — Ідеї стандартні, не дуже оригінальні.

2 бали — Є кілька оригінальних ідей, але більшість стандартні.

3 бали — Багато оригінальних ідей, нестандартне мислення.

2. Гнучкість (1–2 бали):

1 бал — Один підхід до завдання, ідеї не різноманітні.

2 бали — Декілька різних підходів або варіантів рішень.

3. Деталізація (1–2 бали):

1 бал — Ідеї описані поверхнево, мало деталей.

2 бали — Ідеї детально розвинуті, з описом деталей.

4. Розвиток ідей (1–2 бали):

1 бал — Ідеї не розвиваються або слабо розвиваються.

2 бали — Ідеї розвиваються, додаються нові аспекти.

Приклад оцінки:

Оригінальність: 2 бали (є кілька оригінальних ідей).

Гнучкість: 2 бали (багато різних підходів).

Деталізація: 1 бал (ідеї не дуже детальні).

Розвиток ідей: 2 бали (ідеї добре розвиваються).

Загальний бал: 7 з 9 — хороший результат, але можна досягти ще кращих результатів за рахунок кращої деталізації.

Для реалізації третього завдання констатуючого експерименту було проведено анкетування батьків, спрямоване на виявлення їхньої зацікавленості у творчому розвитку дітей, зокрема в галузі образотворчої діяльності (Додаток Г). В опитуванні взяли участь 20 батьків.

Аналіз отриманих відповідей показав такі результати:

30% – батьки зацікавлені у творчому розвитку дитини, розуміють його важливість і, за можливості, підтримують творчі прояви своїх дітей. Додаткових консультацій або рекомендацій вони не потребують.

45% – батьки, які не завжди стимулюють розвиток творчої активності своїх дітей. Вони сумніваються у здібностях дітей до образотворчої діяльності, але виявляють бажання розвивати їх творчий потенціал.

25% – батьки, які не підтримують інтерес дитини до творчості та не сприяють розвитку творчої активності. На їхню думку, цим має займатися заклад дошкільної освіти.

Таким чином, результати анкетування свідчать про середній рівень зацікавленості батьків у розвитку творчої активності дітей. Це підкреслює необхідність надання батькам більшої кількості інформації з питань розвитку творчості дошкільнят, зокрема через використання нетрадиційних технік малювання, у формі консультацій і методичних рекомендацій.

Для з'ясування рівня розвитку творчих здібностей у дітей ЕГ і КГ за діяльнісним критерієм нами було проведено творче завдання (додаток Г), у результаті якого отримані дані відображено на рис. 2.4.

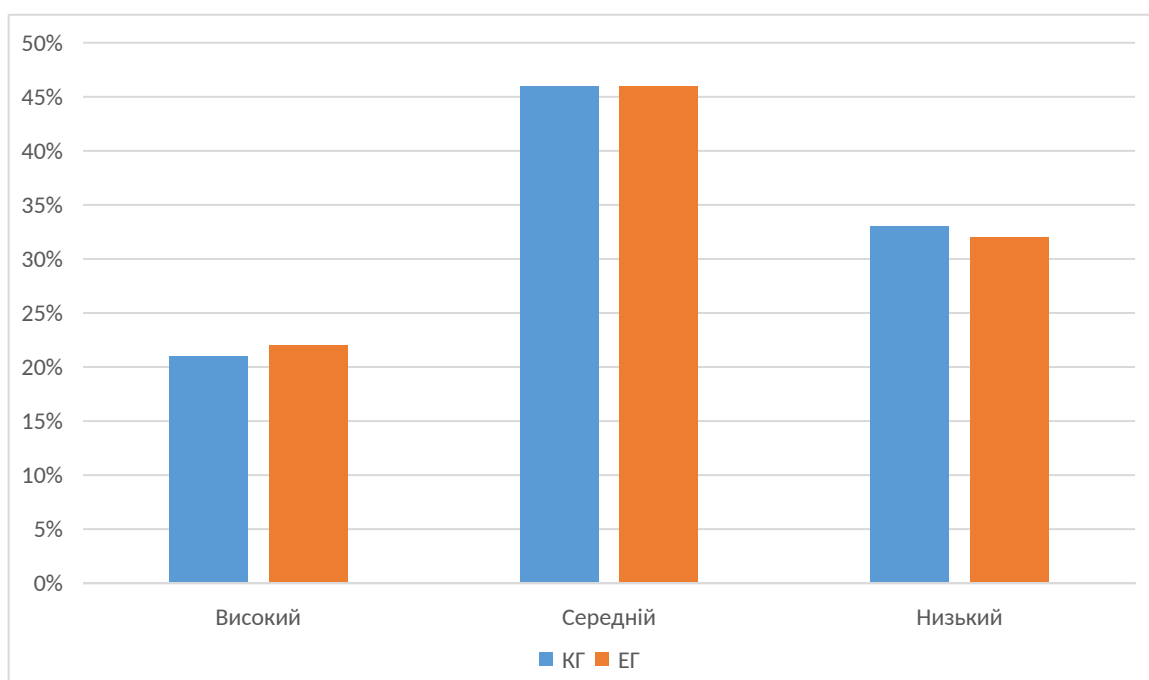

Рис. 2.4. Результати проведеного творчого завдання з дітьми ЕГ і КГ

У межах констатувального етапу експерименту проведено систематичне спостереження за дітьми старшого дошкільного віку, які брали участь у дослідженні. Особлива увага приділялася аналізу проявів їхніх творчих здібностей за критеріями: когнітивним, практичним і діяльнісним.

Спостереження за дітьми експериментальної групи (ЕГ)

Когнітивний критерій:

У дітей ЕГ спостерігався стійкий інтерес до творчої діяльності. Вони активно долучалися до занять, ставили запитання про нові техніки малювання, прагнули експериментувати.

Під час завдань діти самостійно обирали тему чи концепцію роботи, проявляли ініціативу в пошуку оригінальних рішень.

Практичний критерій:

Роботи дітей демонстрували сформовані навички комбінування різних технік (наприклад, малювання пальцями, штампування, техніка «гратаж»).

У процесі творчої діяльності діти виявляли здатність самостійно створювати композиції, що відповідали заданій темі, включали сюжетні елементи та оригінальні ідеї.

Діти експериментальної групи часто пропонували нові способи виконання завдань і демонстрували здатність вносити до роботи особисті творчі рішення.

Діяльнісний критерій:

У творчих роботах спостерігалася здатність до вибору відповідних художніх засобів для вираження задуму (використання матеріалів, кольорових поєднань, текстур).

Малюнки відзначалися виразністю, оригінальністю, відповідністю темі та вимогам. Діти використовували нетрадиційні техніки, як-от малювання восковими крейдами, «набризування» чи м'ятою фольгою.

У роботах дітей простежувалися спроби створити індивідуальний стиль виконання.

Спостереження за дітьми контрольної групи (КГ)

Когнітивний критерій:

У більшості дітей КГ інтерес до творчої діяльності мав ситуативний характер. Діти переважно діяли за шаблоном, очікуючи допомоги вихователя.

Самостійне обрання концепції малюнка спостерігалося рідко, діти рідше експериментували з техніками та матеріалами.

Практичний критерій:

Творчі роботи дітей КГ здебільшого склалися зі стандартних елементів. Нетрадиційні техніки малювання використовувалися лише під керівництвом вихователя.

Композиційна складність малюнків була низькою: сюжетні елементи часто були відсутніми або недостатньо деталізованими.

У рішеннях дітей практично не спостерігалося самостійного комбінування технік чи спроб вирішення творчих завдань новими способами.

Діяльнісний критерій:

Використання художніх засобів було обмеженим, роботи виконувалися переважно стандартними засобами (олівці, фарби).

Малюнки дітей контрольної групи часто мали незначну виразність, були невідповідними до теми занять, з помилками у відображенні форми та пропорцій.

Висновки за результатами спостереження

Спостереження показало, що діти експериментальної групи завдяки використанню нетрадиційних технік малювання проявляли вищий рівень творчої активності, ініціативності та самостійності порівняно з дітьми контрольної групи. Їхні роботи були оригінальними, виразними та більш відповідали художнім вимогам. У дітей контрольної групи спостерігався середній або низький рівень розвитку творчих здібностей, що вказує на необхідність активнішого залучення їх до використання новітніх підходів у образотворчій діяльності.

Підсумовуючи результати всіх діагностичних завдань, ми отримали загальну картину рівня розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку, що відображено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Результати зведених даних рівня розвитку творчих здібностей у дітей ЕГ і КГ за когнітивним, практичним та діяльнісним критеріями

Критерії	ЕГ (n=30),%			КГ (n=28), %		
	низький рівень	середній	високий	низький	середній	високий
Медичний	10,0	50,0	40,0	20,0	60,0	20,0
Інтелектуально-емоційний	20,0	40,0	40,0	30,0	50,0	20,0
Діяльнісний	15,0	45,0	40,0	25,0	50,0	25,0
Поведінковий	20,0	40,0	40,0	30,0	55,0	15,0
Середнє арифметичне	16,0	43,0	39,0	26,0	50,0	20,0

	3			3	53,8	
--	---	--	--	---	------	--

Отримані результати рівня сформованого психічного здоров'я дітей ЕГ і КГ представлені на рис. 2.5.

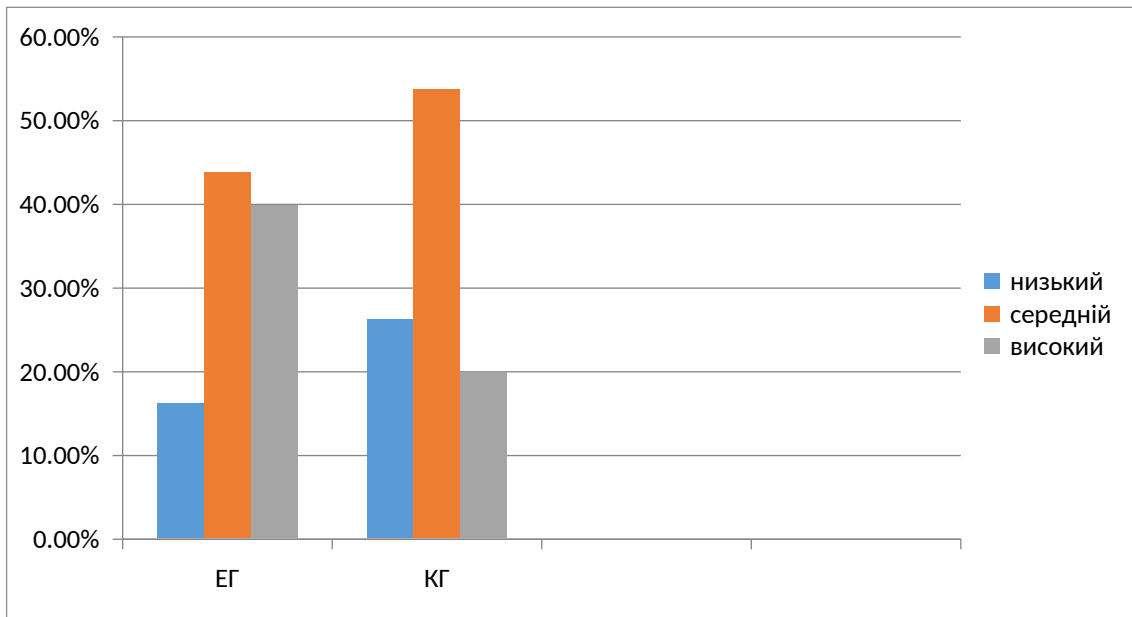

Рис. 2.5. Визначення рівня розвитку творчих здібностей у дітей ЕГ і КГ за когнітивним, практичним та діяльнісним критеріями на констатувальному етапі

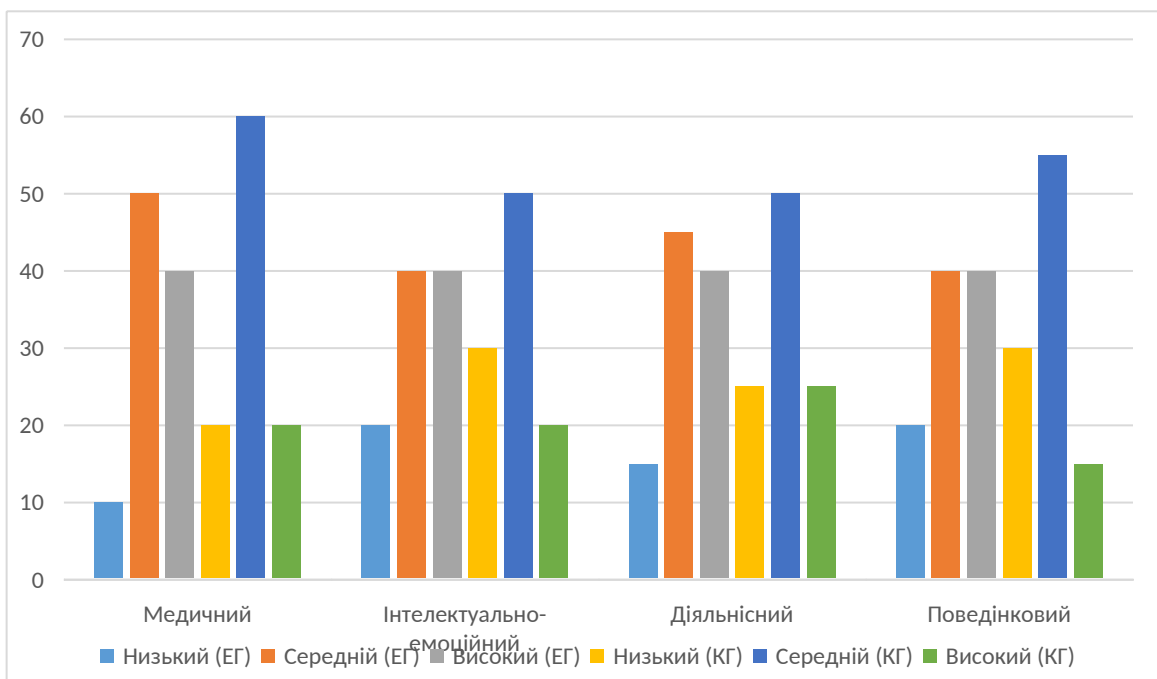

Рис. 2.6.

Діти, які демонструють високий рівень розвитку творчих здібностей, активно шукають способи вирішення завдань, доповнюють, змінюють і перетворюють знайомий матеріал, знаходячи відповідні виразально-зображувальні засоби для

втілення своїх образів. Вони самостійно обирають ідею для малюнка, відображають сюжет та його елементи, правильно передають форму і розташування предметів, дотримуючись пропорцій. Їх роботи відрізняються індивідуальним стилем і манерою виконання. Високий рівень творчості виявили 70% дітей.

Діти з середнім рівнем творчої активності (23%) зацікавлені у творчості та бажають відкривати нові закономірності, але це бажання проявляється лише в окремих випадках. Вони створюють нові, але часто знайомі образи, використовуючи відомі методи зображення. Рідко змінюють чи доповнюють матеріал. У їхніх роботах уява досить стійка, образи живі, хоча вони іноді припускаються помилок у передачі форми та розташуванні предметів і рідко включають сюжет чи його елементи.

Діти з низьким рівнем творчої активності (6%) не проявляють бажання займатися творчістю чи відкривати нові закономірності. Вони не привносять нічого нового в свої роботи, не змінюють і не доповнюють знайомі форми. Їхня уява нестійка, а створювані образи слабо виражені. Діти не можуть передати правильну форму та розташування предметів, і в їхніх малюнках відсутні сюжет чи його елементи.

2.2. Система роботи із впровадження нетрадиційних технік малювання з метою розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку

Для розробки системи роботи із застосуванням нетрадиційних технік малювання з дітьми з Експресивними графічними (ЕГ) особливостями, важливо враховувати як методичні підходи, так і кількість, систематичність занять, а також поєднання з іншими видами діяльності.

1. Мета та завдання

Мета

Розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку з ЕГ через використання нетрадиційних технік малювання, формування емоційної виразності, розвитку образного мислення, дрібної моторики та координації.

Завдання

Ознайомити дітей із різноманітними нетрадиційними техніками малювання, заохочуючи до експериментування.

Сприяти розвитку дрібної моторики через використання різних інструментів і матеріалів (фарби, пастель, текстурні елементи).

Розвивати образне мислення та креативність дітей через створення нестандартних художніх образів.

Стимулювати емоційну самовиразність і вдосконалення навичок спостереження через кольори, форми і текстури.

Формувати емоційну грамотність і чутливість до музичних, природних і художніх впливів.

2. Методика роботи

Основні принципи методики

Гнучкість у виборі матеріалів — у кожному занятті використовуються різноманітні нестандартні матеріали та техніки, що дозволяють дітям експериментувати з формами, кольорами, текстурами.

Індивідуальний підхід — врахування особливостей розвитку дітей, зокрема дітей з ЕГ, кожен етап має відповідати їхнім потребам у розвитку емоційної виразності.

Інтеграція з іншими видами діяльності — заняття з малювання можна поєднувати з музичними, мовленнєвими та фізичними вправами, щоб посилити ефект розвитку.

Гра як метод — заняття з малювання проводяться у формі гри, що створює сприятливу атмосферу для самовираження, де діти не бояться помилок.

Основні методи

Експериментальний метод: Діти повинні мати змогу пробувати нові техніки малювання, досліджувати різні поєднання кольорів і фактур.

Метод моделювання: Створення художніх композицій з використанням природних та матеріалів для рукоділля, що дає змогу працювати з різними текстурами і поверхнями.

Метод розвитку творчих здібностей через гру: Гра з кольорами, формами, фактурами, надання дітям свободи у виборі технік і матеріалів.

3. Кількість та систематичність занять

Тривалість одного заняття

25-30 хвилин — оптимальна тривалість для дітей старшого дошкільного віку.

Це дозволяє не перевантажувати їх і дає можливість зберегти інтерес до творчої діяльності.

Кількість занять на тиждень

2–3 заняття на тиждень: Кількість занять може варіюватися в залежності від групи дітей та їх інтересів. Три заняття на тиждень дозволяють дотримуватися стабільності й одночасно не перенавантажувати дітей.

Систематичність

Заняття повинні бути регулярними та повторюваними (наприклад, кожен понеділок, середа, п'ятниця) для забезпечення позитивної динаміки розвитку. Вони мають бути структурованими і мати періодичні повтори певних технік, щоб діти мали можливість закріпити навички.

4. Поєднання з іншими видами діяльності

Мовленнєва діяльність

Інтеграція з мовними заняттями: Під час малювання діти можуть розповідати, що вони створюють, описувати свої образи, придумувати маленькі історії, що пов'язані з їхніми малюнками. Це допомагає розвивати мовлення, уяву та сприяє збагаченню словникового запасу.

Розповіді про малюнки: Після виконання малюнка, діти можуть презентувати свої роботи, описувати, що зображено, яке почуття вони намагаються передати. Це допомагає розвивати навички комунікації, увагу до деталей, відчуття кольору і форми.

Музична діяльність

Малювання під музику: Під час малювання можна використовувати музику різних стилів. Це допомагає дітям емоційно переживати процес, адаптувати свої кольори до настрою, що передає музика.

Ритм і рухи: Спільно з фізичними вправами діти можуть малювати в такт музиці, це дає змогу поєднати творчий та фізичний розвиток, розвиваючи координацію рухів.

Фізичні вправи

Фізкультурні вправи: За допомогою вправ і рухів на розвиток моторики можна підготувати дітей до малювання, наприклад, скомбінувавши рухи з малюванням певних форм, ліній, фігур. Це підготує дітей до концентрації уваги.

5. Нетрадиційні техніки малювання

Малювання пальцями

Опис: Використовуємо пальці, щоб малювати на великому аркуші паперу, створюючи абстрактні або сюжетні зображення.

Переваги: Розвиток тактильних відчуттів, координація рухів рук, стимуляція емоційного вираження.

Малювання губкою або ватними дисками

Опис: Малювання за допомогою губки або ватних дисків для створення м'яких ліній, текстурованих елементів або мазків.

Переваги: Розвивається чутливість до різних текстур, спостережливість.

Малювання на мокрому папері

Опис: Папір зволожується, і діти малюють на ньому фарбами, що розтікаються, створюючи цікаві ефекти.

Переваги: Розвиток творчого підходу, навички експериментування з кольорами.

Техніка пісочних малюнків

Опис: Використання піску на клею для створення зображень із текстурними ефектами.

Переваги: Діти розвивають відчуття тактильних властивостей матеріалів.

Малювання на тканині

Опис: Використовуються різні тканини (зокрема, органза, бавовна) як основа для малювання. Тканина надає можливість створення різних фактур, ефектів.

Переваги: Знайомить з новими матеріалами, розвиває творчість, сприйняття кольору та текстури.

Малювання за допомогою природних матеріалів

Опис: Листя, трави, гілки, камінці можуть бути використані для створення різноманітних текстур на картині.

Переваги: Поглиблює зв'язок з природою, розвиває творчі здібності, сприяє розвитку пізнавальної активності.

6. Прикладний розподіл занять по тижнях

Тиждень 1–2: Введення в нетрадиційні техніки

Заняття 1–2: Малювання пальцями, експерименти з кольорами.

Заняття 3: Використання губки для нанесення фарби, створення текстур.

Тиждень 3–4: Розширення технік

Заняття 1–2: Малювання на мокрому папері, вивчення ефектів розтікання фарб.

Заняття 3: Пісочні малюнки на клеї.

Тиждень 5–6: Поглиблення

Заняття 1–2: Малювання на тканині, створення текстур.

Заняття 3: Комбінація малювання природними матеріалами.

7. Оцінювання результатів

Оцінювання базується на:

Кількості та якості виконаних робіт.

Ступені самовираження, вміння працювати з матеріалом.

Рівні емоційної реакції на процес малювання та унікальність творчих рішень.

Цей підхід дає змогу врахувати індивідуальні особливості дітей з ЕГ, допомагаючи їм розвивати творчі здібності та емоційну чутливість.

Нетрадиційні техніки малювання в ЗДО можна розподілити на 4 групи:

Малювання з використанням шаблонів, де акцент робиться на розфарбовуванні, – штампи із овочів, печатки з ниток, листки і пелюстки, різноманітні дрібні предмети, лекала, заповнення намальованих предметів кольоровими штрихами, квітами, геометричними фігурами, зображення сіллю чи крупною;

Малювання із застосуванням творчих розчинів – техніка «Ебру», мильні бульбашки, малювання свічкою і фарбою, клеєм ПВА, граттаж, зображення масляною пастеллю і акварельними фарбами;

Техніки, пов'язані зі створенням чарівних візерунків, – бризки за допомогою зубної щітки, живопис із розлитих фарб, малювання зім'ятим папером, відбитки малюнка зі скла чи пластмаси, зображення пір'ям, рельєфні малюнки, малювання

спонжем, ватними дисками чи паличками, губкою чи поролоном, малювання розтертим пластиліном, малювання пальчиками і долоньками;

Техніки спрямовані суто на творчу фантазію і вправність – малювання без відриву руки від аркуша, малювання за допомогою цифр і букв, домальовування частин предмета чи малюнка, малювання ластиком по затушованому олівцем папері.

Кляксографія

Цікаве малювання з дітьми в цій техніці потребує використання паперу, фарби, пензликів, води та трубочок для напоїв. Візьміть аркуш паперу та залиште на ньому велику краплю фарби у вигляді плями. Потім, за допомогою трубочки, потрібно дути на цю фарбу, щоб вона почала розтікатися. Таким чином, роздуваючи пляму в різні боки, ви отримаєте цікавий та незвичайний малюнок. Також можна експериментувати, наприклад, поставивши дві чи три такі плями по різні боки листа і, за допомогою трубочки, намагатися їх з'єднати. Це не тільки цікаве нетрадиційне малювання для дітей, а й можливість весело провести час з дитиною.

Малювання виделками

Для цього нетрадиційного виду малювання знадобляться тільки одноразові пластикові виделки, фарби та папір. Діти відчують справжній захват від такого незвичайного заняття. У перший раз ви можете допомогти дитині та направляти її руку, щоб вона зрозуміла як саме потрібно малювати. Також за допомогою цієї техніки малювання для дітей можна виконувати окремі фрагменти малюнка, наприклад, намалювати колючки їжачка, кактуса, сонце, траву та багато іншого. Досить вмочити виделку в фарбу і провести зубцями по паперу в потрібну сторону. Також ви можете використовувати і інше цікаве малювання для дітей, щоб доповнити малюнок.

Малювання долоньками

Знадобиться тарілка, папір та фарба. Наповніть тарілку фарбою і нехай малюк стисне руку в кулачок, а після цього вмочить в фарбу та добре розмаже її по кулаку. Далі потрібно прикладати кулак до аркушу паперу різними сторонами. Також можна малювати долонею, пальцями чи окремими частинами руки. Після цього, допоможіть дитині домалювати різні деталі, щоб створити повноцінний

малюнок. Тут також можна малювати тільки долоньками, або ж використовувати кілька традиційних та нетрадиційних технік.

Малювання гребінцем

Ця нетрадиційна техніка малювання схожа з малюванням виделкою. Для неї потрібен гребінець з частими зубцями, фарба та аркуш паперу. Щоб почати малювати, нанесіть одну біля одної кілька крапель фарби різних кольорів, а потім проведіть по них гребінцем, розподіляючи їх, розмазуючи та з'єднуючи. У процесі можна додавати ще краплі фарби, отримуючи все більш цікаві візерунки.

Малювання ватними дисками

Ще одне цікаве малювання для дошкільнят та учнів молодших класів — малювання ватними дисками. Тут уже малюкові доведеться попрацювати з різними матеріалами та фарбами. Потрібно пофарбувати ватні диски, висушити їх та приклеїти на картон. Таке заняття відмінно розвиває дрібну моторику та акуратність. Також в процесі можна використовувати інші матеріали, розрізати ватні диски, додавати різні техніки малювання для дітей і багато іншого. Намагайтеся хвалити дитину за всі успіхи та старання, це збільшить шанси, що малюк виявить бажання знову повернутися до цього заняття.

Малювання ватними паличками

«Пуантилізм» — стилістичний напрям в образотворчому мистецтві, де всі мазки виконуються крапками чи прямокутником. Малювання ватними паличками — це спрощений спосіб роботи в цьому напрямку. Картинка замальовується дитиною крапками, залишеними за допомогою ватної палички з фарбою. Для цього знадобиться аркуш паперу з нанесеним контуром малюнка, який дитина буде розфарбовувати крапковим способом. Для цієї техніки знадобляться аркуш паперу, фарби, ватні палички та стакан з водою.

Малювання мильними бульбашками

Одна з найбільш захоплюючих технік нетрадиційного малювання. Здавалося б, як можна малювати мильними бульбашками? Для цього достатньо взяти склянку з мильним розчином, додати в нього фарбу та за допомогою трубочки для напоїв дути в нього, поки не утвориться велика кількість бульбашок. Далі прикладіть до піни аркуш паперу — з'являться візерунки. От і все. Такий малюнок дуже

простий у виконанні, при цьому виглядає незвично та викликає дитяче захоплення.

Ниткографія

У цій техніці нетрадиційного малювання використовують нитки та фарбу. Нитку потрібно добре просочити фарбою та покласти на аркуш паперу таким чином, щоб її кінці виходили за межі аркуша хоча б на 5 см. Після того, як ви розташували всі нитки, папір потрібно накрити зверху ще одним аркушем, а після, притримуючи верхній аркуш, витягнути кожен ниточку в хаотичному порядку та підняти верхній листок. Все, цікава картина готова.

Малювання штампами

Зазвичай, нетрадиційне малювання не потребує надто ретельної та довгої підготовки. В основному для цього використовуються підручні та загальнодоступні матеріали. Для малювання штампами можна взяти абсолютно звичайні речі, включаючи губки з поролону, леґо, половинки яблука чи картоплі, а також багато іншого.

Для того, щоб малюнок вийшов красивим, знадобиться намалювати основу для картини. Так можна намалювати стежку, стебла квітів чи гілки. Після цього, виберіть штамп, вмочіть його в фарбу та прикладіть до паперу. Таким чином ви отримаєте кольорові відбитки, за допомогою яких можна оформити листя, пелюстки квітів або ж, за допомогою леґо, цегляні будиночки.

Малювання осіннім листям

Одна з технік, що вимагає підготовки – потрібно зібрати листя, причому бажано різного розміру, форми та кольору. І навіть це заняття вже захоплююче і дає можливість дитині розвинути спостережливість, пізнати природу та виховати любов до неї. Картину, намальовану осіннім листям, можна створити декількома способами:

Малювання листям. Виберіть кілька красивих листочків та з одного боку покрийте їх фарбою. Далі, притисніть кожен до аркуша паперу, залишаючи відбитки. Так ви з малюком зможете створити власний ліс.

Малювання навколо листя. Другий спосіб особливо хороший для найменших, адже не потрібно прикладати великої кількості зусиль і малюнок ви-

ходить просто чудовим. Розкладіть листочки на папері та закріпіть скотчем. Далі, за допомогою широкого пензлика чи губки покрийте ділянки паперу що залишилися акварельними фарбами. Коли фарба висохне, листя можна відкріпити та прибрати. Малюнок готовий.

Техніка малювання осіннім листям дозволяє створити дуже ніжні та незвичайні малюнки нетрадиційним способом.

Малювання марлею

Відразу потрібно намочити папір, до якої потім рівно прикласти марлю. Вона повинна повністю стикатися з вологою поверхнею та не рухатися. Далі занурте пензлик у фарбу та малюйте поверх марлі. Перш ніж зняти марлю, потрібно дати картині висохнути. Отриманий малюнок буде виглядати фактурним та дуже незвичайним. Таким способом можна намалювати цілий пейзаж, включаючи зелень, дерева та небо.

Чарівна лінія

Щоб малювати в техніці «Чарівна лінія», знадобляться простий олівець, фломастери та папір. Нехай малюк самостійно намалює будь-який обраний предмет, при цьому, малювати потрібно в одну лінію, не відриваючи олівець. Ви, паралельно, зробіть теж саме. Коли обидва малюнки готові, порівняйте результат.

Таку гру можна урізноманітнити, малюючи з закритими очима, ввімкнувши улюблену музику малюка або ж вибираючи предмет для малювання по черзі. За бажанням, отриманий малюнок можна розфарбувати чи додати інші незвичайні техніки малювання для дітей.

Набризг

Для цієї техніки нетрадиційного малювання знадобиться зубна щітка, гуаш, папір, гербарій та силуети. Для того, щоб малювати щіткою, потрібно нанести на кінчики ворсинок трохи гуаші, піднести її до аркуша та провести по ній щільним картоном чи гребінцем. Фарба розбризкається по папері, що викличе у дитини справжнє захоплення.

За допомогою техніки «Набризк» можна відобразити небо, всіяне зорями або феєрверк. Малюнок можна зробити ще більш цікавим, використовуючи силует. Прикладіть його до паперу, а навколо розбризкайте гуаш. Після цього, просто

приберіть силует та отримаєте малюнок. Також, щоб зробити картину ще більш цікавою, можна використовувати і інші нестандартні техніки малювання для дітей.

Воскова крейда чи свічка

Щоб малювати в цій техніці, знадобляться пензлик, фарби, свічка (або воскова крейда) та аркуш паперу. Є два способи малювання воском або свічкою – переведення та тертя. Для малювання в техніці переведення, потрібно покласти під папір малюнок з контуром або ж будь-який плаский предмет. Далі по його контуру потрібно малювати свічкою. Отриманий контур можна покрити фарбою. Для малювання в техніці тертя, знадобиться предмет пласкої форми з чіткими контурами або ж рельєфний малюнок. Його, так само як і в попередньому способі, потрібно помістити під папір та замалювати воском.

Повітряні фарби

Ця нетрадиційна техніка малювання потребує підготовки — повітряні фарби доведеться приготувати самостійно. Для цього, змішайте 1 ст.л. кондитерського борошна (в його складі є розпушувач і воно саме піднімається), пару крапель харчового барвника, 1 ст.л. солі та трохи води, перемішуючи масу, поки вона не стане схожа на однорідну густу сметану.

Щоб використовувати фарбу, її можна помістити в звичайний пакетик або ж в кондитерський шприц. Малювати такою фарбою можна по поверхні звичайного паперу чи картону. Закінчивши, аркуш потрібно покласти в мікрохвильовку при максимальній потужності та тримати в ній від 10 до 30 сек.

«Мармуровий» папір

Папір потрібно рівномірно фарбувати акриловою фарбою жовтого кольору. Після повного висихання, так само папір потрібно покрити, попередньо розведеною, акриловою фарбою рожевого кольору. Після цього, швидко накрити її харчовою плівкою. Не потрібно розрівнювати її по поверхні, набагато краще та ефектніше буде, якщо навпаки зробити складки та хаотично зім'яти її. Після повного висихання, просто зніміть плівку та мармуровий папір готовий.

Малювання як арт-терапія

Малювання – це арт-терапія, яка допомагає не тільки дітям, а й дорослим. Можливість зануритися в світ власної уяви, ненадовго піти від реальності з її правилами та законами. Малювання дозволяє самовиразитися, обираючи що, як, чому та на чому ви будете малювати.

Вибираючи малювання нетрадиційним способом, батьки дозволяють дітям взяти ініціативу в свої руки, і навіть дати дорослим урок. У цьому допомагають велика кількість методів малювання, інструментів та матеріалів. Дитина може навіть не використовувати ніякі інструменти, якщо не хоче — досить буде її долонь та пальців. І навіть не обов'язково малювати звичайними фарбами – їх можна змішувати з різними крупами, сіллю, борошном та іншим.

Щоб полегшити дитині вибір, ви можете скористатися методами нетрадиційного малювання з цієї підбірки та придумати свої. Зберіть усі необхідні інструменти та матеріали в одну коробку і презентуйте малюкові. Він повинен зрозуміти, що ці речі – його територія, територія його фантазії та свободи. Дитина може творити сама, а може підключити батьків, які, ми впевнені, отримають не менше задоволення від процесу.

Малювання пакетом «Чайні троянди»

З надобляться фарби (рожеві або жовті, та зелені), аркуш паперу, пензлик, склянка з водою, світлини троянд, пакетик або файл.

Монотипія – техніка «друкування» лише одного примірника відбитка зображення. Наочно-практичне ознайомлення дошкільнят із художнім оформленням дитячої книги, друком кольорових ілюстрацій сприятиме розвиткові логічного мислення, зацікавлення книжковою графікою, підвищенню рівня художнього сприймання.

Висновок. Впровадження нетрадиційних технік малювання в освітньо-виховний процес дошкільних закладів є важливим напрямом для стимулювання творчих здібностей, розвитку емоційної виразності, образного мислення та дрібної моторики у дітей старшого дошкільного віку. Використання таких технік дозволяє максимально враховувати індивідуальні особливості дитини, формуючи її креативність і здатність до самовираження.

Результати роботи свідчать, що:

Нетрадиційні техніки створюють мотиваційне середовище для дітей, що сприяє розвитку їхнього інтересу до художньої діяльності.

Інтеграція різних видів діяльності (мовленнєвої, музичної, фізичної) під час занять забезпечує всебічний гармонійний розвиток.

Систематичність занять із використанням цих технік сприяє закріпленню художніх навичок, розширенню творчого потенціалу та формуванню стійких емоційно-позитивних установок.

Різноманітність матеріалів і методів дозволяє дітям експериментувати, відкриваючи для себе нові способи самовираження, стимулюючи їхню фантазію та уяву.

Таким чином, розроблена система роботи із застосуванням нетрадиційних технік малювання має значний потенціал для вдосконалення освітнього процесу, підвищення рівня емоційного, творчого та фізичного розвитку дошкільників. Її реалізація у практиці дошкільної освіти сприятиме формуванню впевнених, відкритих до нового, гармонійно розвинених особистостей.

2.3. Практичні рекомендації педагогам щодо розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку засобом нетрадиційних технік малювання

Нетрадиційні техніки малювання є основним аспектом розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку. Вони можуть не лише урізноманітнити процес художньої діяльності, а й стимулювати активне застосування різних сенсорних і моторних навичок, що сприяють загальному розвитку дитини. Застосування нетрадиційних технологій дозволяє дітям вільно виражати свої почуття та емоції, розвивати фантазію, почуття, креативність та інші важливі якості.

1. Обирайте відповідні матеріали та нетрадиційні техніки малювання для розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку.

2. Пам'ятайте, що до найбільш популярних нетрадиційних технік малювання, що використовуються в роботі з дошкільниками, належать:

Малювання за допомогою губки: Використання губки дозволяє дітям створювати цікаві текстури та візерунки, які неможливо досягти стандартними

малювальними інструментами. Це також розвиває моторні навички та уяву дітей, даючи їм можливість експериментувати з різними способами нанесення фарб на поверхню.

Малювання пальцями: Одна з найпопулярніших технік серед дітей, яка дозволяє безпосередньо взаємодіяти з фарбами. Малювання пальцями стимулює тактильні відчуття, допомагає дітям розвивати дрібну моторику, а також відчуття кольору і форми. Це особливо ефективно для малюків, оскільки допомагає зняти будь-які страхи перед використанням інструментів для малювання.

Малювання на воді (ебру): Це мистецтво малювання на воді за допомогою спеціальних фарб і техніки, що створює ефект мармурових візерунків. Техніка ебру не тільки захоплює дітей, а й розвиває їхню увагу, оскільки потребує точності в русі та уяви. Вона також дозволяє досліджувати процес змішування кольорів і їх взаємодію.

Малювання вологими матеріалами: Це малювання на вологому папері або використання вологих інструментів (наприклад, серветок або ганчірок), що дозволяє створювати цікаві ефекти розтікання фарб. Така техніка розвиває не тільки творчі здібності, але й розуміння фізичних властивостей матеріалів.

Малювання із застосуванням природних матеріалів: Використання таких матеріалів, як листя, гілки, пісок, камінці та інші природні елементи, дає можливість дітям створювати унікальні малюнки та текстури, що сприяє розвитку творчої уяви та уваги до навколишнього світу. Це також допомагає дітям формувати поняття про природу та еко-свідомість.

Ці техніки не лише урізноманітнюють процес художньої діяльності, але й сприяють розвитку важливих фізичних, когнітивних і емоційних навичок у дітей старшого дошкільного віку.

Малювання за допомогою губки – дитина може використовувати губку для нанесення фарби, створюючи текстуровані ефекти. Цей спосіб покращення розвитку моторики рук і тактильних відчуттів.

Малювання пальцями – один із найпростіших і доступних способів малювання для дітей. Пальцями можна малювати не тільки звичайними фарбами, а й з ви-

користанням гуашу або акрилової фарби, що дає можливість створювати цікаві мазки й відтінки.

Малювання на воді (експериментальна техніка) – малювання на поверхні води, використовуючи акварельні фарби та спеціальні рідини, створює оригінальний ефект, який захоплює дітей.

Малювання вологими матеріалами – використання різних тканин, серветок чи паперу, які мокрі перед малюванням, дає можливість створити цікаві ефекти розмитості.

Малювання із застосуванням природних матеріалів – збори та використання природних елементів (наприклад, листя, піску, гілок) для малювання. Така техніка стимулює пізнавальні здібності дітей і дає їм можливість вивчити навколишній світ.

3. Організація простору для творчості

Для ефективного використання нетрадиційних технік важливо організувати спеціальне середовище, яке заохочує дітей до творчості. Це включає:

Окремі місця для малювання – створення комфортного простору з відповідними матеріалами, такими як різноманітні фарби, пензлі, губки, тканини, природні матеріали.

Світло та комфорт – освіта повинна бути достатнім, щоб дитина могла чітко бачити свої дії на папері. Приміщення має бути теплим і зручним для малювання.

Безпечність матеріалів – важливо, щоб використання дитячих матеріалів було безпечним для дітей, не токсичним, не забруднювало навколишнє середовище і не завдавало шкоди здоров'ю.

4. Комбінація з іншими видами діяльності: Нетрадиційні техніки малювання можна поєднувати з іншими видами творчої діяльності, такими як музика, танці, театралізовані ігри або навіть фізична активність. Наприклад, можна поєднувати малювання на воді з виконанням музичних або рухливих вправ, що допомагає активувати різні сенсорні канали і створює інтеграцію емоційного та фізичного досвіду.

5. Індивідуалізація підходу: Враховуючи індивідуальні особливості кожної дитини, важливо підбирати техніки, які найкраще відповідають її схильностям та

розвитку. Діти з різними типами сенсорних сприймань і моторних навичок можуть отримувати різні результати від використання одних і тих самих матеріалів або технік. Для цього можна організувати варіативність у виборі технік малювання, що дозволить кожній дитині знайти найбільш комфортний і ефективний спосіб вираження.

6. Мотивація і підтримка: Для того щоб дитина активно займалася творчою діяльністю, необхідно забезпечити належну мотивацію та емоційну підтримку. Педагог може використовувати похвалу, заохочення та позитивні відгуки, стимулюючи дитини до подальших експериментів. Заняття мають бути захопливими і веселими, а не примусовими, щоб розвинути в дітей впевненість у своїх силах і бажання продовжувати творити.

7. Використання природних матеріалів: Природні матеріали є чудовими інструментами для розвитку творчих здібностей. Малювання за допомогою піску, листя, трави, камінців, гілок дозволяє дитині взаємодіяти з природою і розвивати її уяву. Такі техніки стимулюють не тільки творче мислення, але й уважність до навколишнього середовища. Малювання на піску або з використанням природних матеріалів дозволяє створювати текстури та об'єми, що розвиває просторове мислення.

8. Інтеграція мистецтва з іншими сферами розвитку: Використання нетрадиційних технік малювання може бути поєднано з розвитком мовлення, логіки та математики. Наприклад, можна проводити заняття, на яких діти створюють малюнки, що виражають певні геометричні форми або концепти, або організовувати ігри, що включають елементи малювання та логічного мислення. Це допомагає з'єднати художнє і когнітивне розвиток дитини в єдиному процесі.

9. Підсумки та рефлексія: Після завершення заняття важливо давати дітям можливість поділитися своїми враженнями та рефлексувати над процесом малювання. Це дозволяє не лише осмислити те, що вони створили, але й розвивати комунікаційні навички, самовираження та емоційну грамотність. Педагог може задавати відкриті питання, заохочуючи дітей пояснювати свої

10. Підготовка дітей до використання нетрадиційних технік

Підготовка дітей до застосування нетрадиційних технік малювання повинна включати наступні етапи:

Введення в техніку – дитина повинна спочатку ознайомитися з технікою, побачити, як вона працює. Для цього можна провести демонстрацію або коротку розповідь про техніку. Важливо пояснити, як правильно використовувати матеріали і чому кожен етап малювання має значення.

Практичні вправи – для того, щоб дитина з легкістю освоїла нову техніку, необхідно провести вправи, спрямовані на розвиток моторики, таких як малювання паличкою, розмальовування великих площин тощо.

Експериментування – у процесі виконання роботи діти мають можливість експериментувати з матеріалами та інструментами, пробуєючи різні варіанти та відтінки. Це стимулює їх творчість і розвиває самовираження.

11. Застосування техніки у навчанні

Застосування нетрадиційних технік малювання в освітньому процесі розвитку всебічного розвитку дітей. Це включає:

Розвиток дрібної моторики – робота з іншими матеріалами сприяє розвитку дрібної моторики рук і пальців, що має велике значення для розвитку координації рухів і майбутнього письма.

Розвиток креативного мислення – діти, використовуючи нетрадиційні техніки, розвивають свою уяву і творчий підхід до вирішення завдань. Вони навчаються створювати нові образи, комбінуючи різні матеріали й інструменти.

Емоційний розвиток – створення творчих робіт дозволяє дітям виразити свої емоції, переживання, через відчуття образотворчого мистецтва, що є важливою частиною їх емоційного розвитку.

Соціальний розвиток – групові поняття з малювання допомагають дітям взаємодіяти між собою, розвивати навички співпраці, взаємопідтримки та взаєморозуміння.

12. Залучення батьків до творчого процесу

Роль батьків у розвитку творчих здібностей дітей не можна недооцінювати. Важливо заохочувати батьків до участі в художніх заняттях, що дозволяє створити у дитини позитивне ставлення до творчості. Це можуть бути спільні творчі

майстер-класи, коли батьки та діти працюють разом над виконанням малюнків, або домашні завдання, що стимулюють творчість.

13. Оцінка та результативність

Оцінка процесу малювання важлива не тільки для визначення результату, але й для розуміння того, як саме дитина розвивається у творчому аспекті. Оцінка повинна бути позитивною, орієнтованою на підтримку та розвиток індивідуальних досягнень. Замість критики результату потрібно акцентувати увагу на процесі та наявності творчого підходу.

Отже, використання нетрадиційних технік малювання є ефективним засобом розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку. Завдяки таким технікам діти не лише освоюють нові способи художньої діяльності, але й активно розвивають моторні, когнітивні, емоційні та соціальні навички. Важливо, щоб заняття проводилися в сприятливому та заохочувальному середовищі, яке стимулює дітей до творчого самовираження та експериментування.

Висновки до другого розділу

Дослідження показало, що розвиток творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку за допомогою нетрадиційних технік малювання є важливим і ефективним методом. Нетрадиційні техніки малювання сприяють розвитку не лише художніх здібностей, а й когнітивних, емоційних та фізичних навичок дітей. Використання таких методів дозволяє дітям вільно виражати свої почуття та емоції, стимулює їхню фантазію та креативність, а також допомагає зняти страхи та бар'єри, пов'язані з традиційними методами малювання.

Емпіричні результати підтвердили, що застосування таких технік, як малювання пальцями, губкою, на воді та з використанням природних матеріалів, сприяє розвитку дрібної моторики, координації рухів, просторового мислення та самовираження. Це дозволяє дітям експериментувати з матеріалами та методами, створюючи оригінальні та емоційно насичені роботи.

Практична значущість роботи полягає в тому, що нетрадиційні техніки малювання можуть бути успішно впроваджені в освітній процес дошкільних закладів. Педагоги повинні створювати сприятливе середовище для творчості, використовувати різноманітні матеріали та техніки, враховуючи індивідуальні особли-

вості дітей. Важливим є також залучення батьків до творчого процесу, що сприяє формуванню позитивного ставлення до мистецтва в родинному середовищі.

Індивідуальний підхід до кожної дитини є ключовим аспектом у використанні нетрадиційних технік. Врахування вікових і індивідуальних особливостей допомагає підібрати найбільш ефективні техніки для розвитку творчих здібностей дітей.

Таким чином, дослідження підтвердило важливість нетрадиційних технік малювання в розвитку творчих здібностей дітей. Вони є ефективним інструментом для всебічного розвитку дітей, сприяють формуванню у них творчих, когнітивних та емоційних навичок, що є основою для їхнього подальшого успішного навчання та розвитку.

ВИСНОВКИ

Теоретичне обґрунтування дослідження підтвердило, що розвиток творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку є важливим аспектом їхнього гармонійного розвитку. Використання нетрадиційних технік малювання є ефективним інструментом для стимулювання креативності, уяви та емоційного розвитку дітей. Актуальність цієї теми обумовлена потребою інтеграції інноваційних підходів у педагогічний процес. Аналіз нормативно-правових документів і освітніх програм («Дитина», «Впевнений старт», «Соняшник») підтверджує необхідність застосування різноманітних методів для стимулювання пізнавальної активності та творчого самовираження дітей.

Емпіричні результати показали високу ефективність застосування нетрадиційних технік малювання у розвитку творчих здібностей дошкільників. У дітей експериментальної групи (ЕГ), які активно застосовували ці техніки, спостерігалось значно більший інтерес до творчої діяльності, креативності та ініціативи. Зокрема, 26% дітей ЕГ проявили високий рівень інтересу до творчої діяльності, у той час як у контрольній групі (КГ) цей показник становив лише 18%. У тесті на розвиток творчої уяви (за методикою Є. Торренса) 22% дітей ЕГ показали високий рівень, а в КГ – лише 15%.

Практична значущість дослідження полягає у розробці конкретної системи роботи з нетрадиційними техніками малювання, яка може бути інтегрована в освітній процес дошкільних закладів. Вивчені техніки, такі як клясографія, пальцеграфія, малювання піною та штампування, дозволяють не лише розвивати художні навички, а й стимулювати дрібну моторику, увагу, фантазію та емоційне самовираження. Техніки, застосовувані в експериментальній групі, призвели до того, що 65% дітей ЕГ показали високий рівень розвитку творчих здібностей, порівняно з лише 40% у контрольній групі.

Рекомендації для педагогів включають необхідність створення емоційно підтримуючого середовища для розвитку творчих здібностей дітей. Педагоги повинні використовувати різноманітні матеріали та техніки малювання, що дозволяють дітям вільно експериментувати та виражати себе. Важливим є впровадження інноваційних технік поступово, з урахуванням вікових та індивідуальних особли-

востей дітей. Оскільки 30% батьків із експериментальної групи виявили високу зацікавленість у творчому розвитку своїх дітей, батькам варто надавати консультації щодо стимулювання творчості вдома.

Загальний висновок підтверджує, що застосування нетрадиційних технік малювання значно підвищує рівень творчих здібностей у дітей. Зокрема, використання цих технік допомагає дітям проявити ініціативу, уяву та здатність до самовираження. У дітей експериментальної групи спостерігався більш високий рівень активності, оригінальності та відповідності художнім вимогам. Наприклад, 75% дітей ЕГ використовували нові способи вирішення творчих завдань, тоді як в КГ лише 50%. Це підкреслює значущість застосування інноваційних методів для розвитку дітей дошкільного віку.

Таким чином, дослідження підтвердило, що нетрадиційні техніки малювання є потужним інструментом розвитку творчих здібностей дітей, сприяючи їхньому емоційному, інтелектуальному та соціальному розвитку. Педагогічний процес, що включає такі техніки, дозволяє дітям виявляти оригінальність, гнучкість та винахідливість у творчій діяльності, що є основою для їхнього подальшого успішного розвитку в школі та житті.

Список використаної літератури

1. Андрієтті О. П. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» / О. П. Андрієтті, О. П. Голубович, О. П. Долинна та ін. Тернопіль : Мандрівець, 2013. 104 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / авт. кол.: А. М. Богуш, Г. В. Беленька, Г. В. Богініч та ін. Київ : Видавництво, 2012. С. 21.
3. Беленька Г. В. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; наук. ред. Г. В. Беленька; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна та ін. – Київ: ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 352 с.
4. Беленька Г. Як малюють русалки. *Джміль*. 2016. № 3. С. ???
5. Борисова З. Н., Кузьменко В. У. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: навч. посіб. – Київ: Вища школа, 2004. – 511 с.
6. Гайдак Н. Ниточка-художниця // *Джміль*. – 2005. – № 1. – С. 8–9.
7. Дитина: освітня програма виховання для дітей від двох до семи років / Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. І. Богданець-Білоskalенко [та ін.]. – Київ: ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 303 с.
8. Іваницька О. Мистецтво чорного і білого. Ознайомлення старших дошкільнят з мистецтвом графіки // *Дошкільне виховання*. – 2000. – № 2. – С. 20–22.
9. Іванюк Н. «Кольорові казки» лікують, розвивають, розважають // *Дошкільне виховання*. – 2012. – № 2. – С. 16–18.
10. Кольорознавство: навч. посіб. / наук. ред. професора Є. А. Антоновича. – 2-ге вид., випр. і доповн. – Київ: Альтерпрес, 2016. – 452 с.
11. Скотаренко О. В. Розвиток творчих здібностей гуртківців засобами декоративно-ужиткового мистецтва // *Трудове навчання в школі*. – 2016. – № 1 (133). – С. 43–47.
12. Сухорукова Г. В., Дронова О. О., Голота Н. М. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному навчальному закладі: підручник. – Київ: Слово, 2010. – 373 с.
13. Терещенко О. Інтеграція мистецької діяльності // *Дошкільне виховання*. – 2008. – № 8. – С. 11–13.

14. Швайгерт Н. Піскова анімація в дошкільному навчальному закладі // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2013. – № 12. – С. 39–42.

15. Шульга Л. Барвіста радість (Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях із малювання). – 2-е вид., виправ. і доп. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2012. – 328 с.

16. Янчевська Н. Піна, фарби й соломинка намалюють нам картинку // Джміль. – 2014. – № 4. – С. 12–13.

Додатки

Додаток А

Анкета

Тема: Розвиток творчих здібностей за допомогою нетрадиційних технік малювання

I. Ваші улюблені заняття

Ти любиш малювати?

Так, дуже!

Так, але не завжди

Ні, не дуже

Якими матеріалами тобі подобається малювати?

Фломастерами

Олівцями

Фарбами

Пальцями

Чимось іншим (вкажи, будь ласка) _____

II. Про нетрадиційні техніки

Чи пробував/ла ти малювати пальцями?

Так, дуже цікаво!

Пробував/ла, але не дуже сподобалося

Ні, не пробував/ла

Чи спробував/ла ти малювати чимось незвичайним, наприклад, листочками або ватними паличками?

Так, пробував/ла, це весело!

Так, але не дуже цікаво

Ні, не пробував/ла

Які з цих технік тобі найбільше подобаються? (обери, що тобі цікаво)

Малювання пальцями

Малювання на піску

Відбитки листочків

Малювання мильними бульбашками

Техніка "граттаж" (коли малюємо і потім зчищаємо малюнок)

Інше (вкажи) _____

III. Творчі заняття

Коли ти малюєш, ти відчуваєш себе:

Щасливим/ою

Спокійним/ою

Веселим/ою

Не дуже

Інше (вкажи) _____

Чи ти розповідаєш своїм друзям або мамі/татові про те, що малюєш?

Так, я завжди розповідаю!

Інколи розповідаю

Ні, я не розповідаю

Що тобі найбільше подобається малювати?

Природу (дерева, квіти, сонце)

Тварин

Людей

Історії або казки

Інше (вкажи) _____

Додаток Б

Анкета для батьків

Тема: Розвиток творчих здібностей дітей за допомогою нетрадиційних технік малювання

Шановні батьки!

Просимо Вас відповісти на кілька запитань, щоб ми могли краще зрозуміти Ваше ставлення до розвитку творчості дітей та дізнатися, як Ви оцінюєте впровадження нетрадиційних технік малювання в освітній процес.

I. Загальна інформація

Скільки років Вашій дитині?

3 роки

4 роки

5 років

6 років

Чи проявляє Ваша дитина інтерес до малювання?

Так, дуже захоплюється

Помірний інтерес

Малює рідко

Не проявляє інтересу

II. Ваша обізнаність і досвід

Чи знаєте Ви про нетрадиційні техніки малювання?

Так, знаю добре

Чув/чула, але не дуже добре

Ні, не знайомий/а

Чи пробували Ви застосовувати такі техніки вдома?

Так, часто

Інколи

Ні, не пробували

Які з перелічених технік Ви знаєте або пробували вдома? (оберіть всі, що підходять)

Малювання пальцями

Відбитки природних матеріалів (листя, овочі)

Техніка "граттаж"

Малювання мильними бульбашками

Техніка "монотипія" (відбитки)

Малювання на піску або солі

Інше (вказіть) _____

III. Оцінка та вплив на розвиток

Як Ви вважаєте, чи сприяють творчі заняття розвитку Вашої дитини?

Так, дуже позитивно

Помірно

Сумніваюся

Що, на Вашу думку, найбільше розвиває малювання у дітей? (оберіть всі, що підходять)

Уяву та фантазію

Тонку моторику рук

Емоційну виразність

Впевненість у собі

Вміння зосереджуватися

Інше (вказіть) _____

Чи обговорює Ваша дитина вдома заняття з малювання, які проводяться в садочку?

Так, із задоволенням розповідає

Інколи згадує

Рідко або не розповідає

IV. Потреби та побажання

Чи хотіли б Ви дізнатися більше про творчі техніки, які можна застосовувати вдома?

Так

Ні

Які матеріали Ви використовуєте вдома для творчих занять?

Олівці, фломастери

Фарби (гуаш, акварель)

Пластилін, глина

Природні матеріали (листя, пісок тощо)

Інше (вказіть) _____

Що б Ви хотіли покращити в творчих заняттях Вашої дитини в садочку?

Чи хотіли б Ви взяти участь у спільних творчих заходах із дітьми (майстер-класи, виставки тощо)?

Так

Можливо

Ні

Дякуємо за Ваші відповіді!

Ваші думки допоможуть створити цікавіші та корисні умови для творчого розвитку дітей.

Додаток

В

Анкета для вихователів

Тема: Використання нетрадиційних технік малювання для розвитку творчих здібностей дітей

Шановні вихователі!

Це опитування створене для дослідження Вашого досвіду, потреб і ставлення до використання нетрадиційних технік малювання у роботі з дітьми дошкільного віку. Ваші відповіді допоможуть удосконалити освітній процес.

I. Загальні відомості

Ваш педагогічний стаж:

До 3 років

3–10 років

Більше 10 років

Ваша вікова група дітей:

Молодша група

Середня група

Старша група

Різновікова група

II. Досвід використання нетрадиційних технік малювання

Чи використовуєте Ви нетрадиційні техніки малювання у роботі з дітьми?

Так, регулярно

Інколи

Ні

Які техніки Ви використовуєте найчастіше? (оберіть всі, що підходять)

Малювання пальцями

Малювання на піні для гоління

Техніка "граттаж"

Малювання мильними бульбашками

Монотипія

Відбитки природних матеріалів (листя, квіти)

Техніка "дудлінг" (спонтанні малюнки)

Інше (вказіть) _____

Як часто Ви проводите заняття з використанням таких технік?

1–2 рази на тиждень

Раз на місяць

Рідше

III. Оцінка впливу та труднощів

Які позитивні зміни Ви помічаєте у дітей під час роботи з нетрадиційними техніками? (оберіть всі, що підходять)

Зростання зацікавленості у творчості

Розвиток уяви та фантазії

Покращення дрібної моторики

Розвиток емоційної виразності

Інше (вказіть) _____

Чи зустрічаєте Ви труднощі у впровадженні таких занять?

Так

Ні

Якщо так, то з чим це пов'язано? (оберіть всі, що підходять)

Відсутність необхідних матеріалів

Брак часу на підготовку

Недостатність методичних рекомендацій

Небажання дітей брати участь

Інше (вказіть) _____

IV. Ваші пропозиції та потреби

Чи хотіли б Ви пройти тренінг або майстер-клас з використання нетрадиційних технік малювання?

Так

Ні

Які матеріали або інструменти допомогли б Вам покращити проведення занять?

Методичні рекомендації

Відеоуроки

Готові набори матеріалів для творчості

Консультації з фахівцями

Інше (вказіть) _____

Поділіться своїм досвідом або цікавими ідеями використання нетрадиційних технік малювання у роботі з дітьми:

Дякуємо за Ваші відповіді!

Ваша участь допоможе нам краще зрозуміти потреби педагогів і створити ефективні методичні матеріали для розвитку дитячої творчості.

Додаток Г

План майстер-класу "Квіти мрії: створення нетрадиційної картини за допомогою пакета"

Мета майстер-класу:

Розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку через освоєння нетрадиційної техніки малювання – "техніки пакета", формування естетичного смаку та фантазії.

Цільова аудиторія:

Діти старшого дошкільного віку.

Вихователі, педагоги та батьки, які хочуть ознайомитися з цією технікою.

Матеріали та обладнання:

Білий папір формату А4 або А3.

Гуашеві або акрилові фарби різних кольорів.

Поліетиленові пакети (можна використовувати пакети для зберігання продуктів).

Серветки або паперові рушники.

Фартушки або накидки для дітей.

Палітри або тарілочки для фарб.

Ємність із водою для миття пензлів (на випадок додаткового декорування).

Зразки робіт для натхнення.

Структура майстер-класу:

1. Вступна частина (10 хвилин)

Привітання.

Доброго дня, шановні учасники!

Рада вітати вас на нашому майстер-класі! Сьогодні ми вирушимо у захоплюючу творчу подорож, де кожен з вас зможе створити справжній шедевр – картину з фантазійними квітами мрії.

Нетрадиційна техніка, яку ми будемо використовувати, не потребує спеціальних художніх навичок – лише бажання творити та трохи уяви. А наш головний інструмент – звичайний пакет – допоможе розкрити вашу фантазію та подарує неймовірні враження.

Нехай цей майстер-клас стане для вас часом радості, натхнення та яскравих емоцій. Пам'ятайте: у мистецтві немає помилок – є лише краса ваших задумів!

Бажаю всім успіхів та приємного творчого настрою. Давайте починати! 😊

Мотивація до роботи: коротка розповідь про незвичайні способи створення картин. Пояснення, що техніка "пакета" – це не лише цікаво, а й просто.

Демонстрація зразка: показ готової картини "Квіти мрії".

2. Основна частина (40 хвилин)

2.1. Ознайомлення з технікою "пакета" (5 хвилин)

Мета: показати, як правильно використовувати пакет для створення текстур і форм.

Інструктаж:

Розкажіть, як фарби взаємодіють із папером і пакетом, створюючи незвичайні ефекти.

Продемонструйте, як прикладати пакет до фарби для отримання текстури (наприклад, плями, розводи, ніжні переходи).

Простий експеримент: на чистому аркуші нанесіть краплю фарби, прикладіть пакет, легенько розгладьте – покажіть отриманий результат.

2.2. Створення фону (10 хвилин)

Мета: підготувати основу для майбутньої композиції.

Роздайте кожному учаснику аркуші паперу та палітру фарб.

Попросіть вибрати кольори для фону – рекомендуйте ніжні та пастельні відтінки.

Послідовність дій:

Нанесіть фарбу на папір у вигляді плям, розміщуючи їх хаотично.

Накрийте пакетиком і легенько розгладьте руками.

Приберіть пакет, дайте підсохнути.

Примітка: поясніть, що фон має бути не надто яскравим, щоб квіти виділялися.

2.3. Створення квітів (20 хвилин)

Мета: навчитися створювати фантазійні квіти за допомогою пакета.

Пояснення:

Для кожної квітки використовуйте поєднання 2-3 кольорів.

Нанесіть фарбу невеликими мазками на центр пакета .

Дії: Прикладіть пакет до листка та обережно натисніть, формуючи пелюстки.

Для створення центру квітки можна використати пальці, ватяну паличку або пензлик.

Якщо бажаєте додати об'єму, дайте попередньому шару підсохнути і повторіть процедуру з іншим кольором.

Листя та стебла:

Пензликом, пальцями або листком з дерева створіть листочки.

Для деталей використовуйте пензлик або пальці.

2.4. Декорування та завершення (5 хвилин)

Мета: додати акценти та завершити композицію.

Використовуйте контрастні кольори для дрібних деталей:

Нанесіть крапки чи тонкі лінії, які підкреслюють пелюстки.

Додайте блискітки, якщо бажаєте зробити картину яскравішою.

Перевірте, чи всі елементи гармонійно розташовані на аркуші.

Оцінювання робіт: невеличка виставка. Кожен учасник презентує свою роботу, розповідає, які емоції він вклав у картину.

Рефлексія: запитання для обговорення:

Що найбільше сподобалося у процесі?

Чи легко було створювати квіти за допомогою пакета?

Подяка за участь.

Результат:

Учасники отримують:

Готові картини "Квіти мрії".

Нові знання про використання нетрадиційних технік у малюванні.

Задоволення від творчого процесу.

Поради для організатора:

Перед початком продемонструйте техніку на окремому аркуші.

Допомагайте дітям, якщо вони потребують підтримки.

Забезпечте достатню кількість матеріалів, щоб кожен зміг проявити себе.

Успіху в проведенні майстер-класу!

